

z dnia 16 września 1982 r.

Prawo spółdzielcze.

CZĘŚĆ I

Spółdzielnie.

TYTUŁ I

Przepisy wspólne.

Dział I

Spółdzielnia i jej statut.

Art. 1. Spółdzielnia jest dobrowolnym i samorząd-
nym zrzeszeniem o nieograniczonej liczbie członków
i zmiennym funduszu udziałowym; prowadzi działalność
gospodarczą, kierując się potrzebami zrzeszonych człon-
ków oraz założeniami określonymi w centralnych i te-
rytorialnych planach społeczno-gospodarczych, jak rów-
nież działalność społeczno-wychowawczą dla stałego pod-
noszenia materialnego i kulturalnego poziomu życia
i świadomości społecznej swych członków oraz dla dobra
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 2. § 1. Spółdzielnia prowadzi swoją działal-
ność samodzielnie.

§ 2. Organy władzy terenowej i organy admini-
stracji państwowej mogą wydawać wiążące spółdzielnię
przepisy prawne i decyzje na podstawie i w zakresie
upoważnień przewidzianych w przepisach ustawowych.

Art. 3. § 1. Współdziałanie spółdzielni z organi-
zacjami spółdzielczymi oraz z innymi organizacjami spo-
łecznymi i gospodarczymi, a także przystąpienie do nich
lub ich ugrupowań następuje na podstawie umowy.

§ 2. Podejmowanie przez spółdzielnię wspólnych
zadań z organizacjami, o których mowa w paragrafie po-
przedzającym, może następować we wszystkich formach
przewidzianych przez prawo. W szczególności może ona
tworzyć z tymi organizacjami spółdzielnie osób praw-
nych, spółki handlowe i cywilne.

Art. 4. § 1. Spółdzielnia zrzesza się według swego
wyboru w jednym z centralnych związków spółdziel-
czych spełniającym funkcje rewizyjne, którego zakres
działania odpowiada przedmiotowi działalności spółdziel-
ni, zwanym dalej „właściwym centralnym związkiem”.
Ponadto spółdzielnia może się zrzeszać w innych związ-
kach spółdzielczych dla realizacji wspólnych celów go-
spodarczych i społecznych.

§ 2. Naczelną organizacją ruchu spółdzielczego w
Polsce jest Naczelna Rada Spółdzielcza, zwana dalej
„Naczelną Radą”.

§ 3. W stosunku do spółdzielni, dla której ze wzglę-
du na przedmiot jej działalności nie ma właściwego cen-
tralnego związku, funkcje takiego związku wykonuje Na-
czelna Rada.

Art. 5. § 1. Statut spółdzielni powinien określać:

- 1) nazwę, która powinna zawierać wyraz „spółdzielnia”
lub „spółdzielczy” i odróżniać się wyraźnie od nazw
innych zarejestrowanych już spółdzielni, mających
siedzibę w tej samej miejscowości,
- 2) siedzibę spółdzielni oraz teren jej działania,
- 3) cel spółdzielni, przedmiot jej działalności gospodar-
czej i społecznej oraz czas jej trwania, jeśli zało-
żono ją na czas określony,
- 4) wysokość wpisowego,
- 5) wysokość i ilość udziałów, którą członek obowią-
zany jest zadeklarować, sposób i terminy ich wno-
szenia i zwrotu oraz skutki niewpłacenia udziałów
w terminie,
- 6) prawa i obowiązki członków,
- 7) zasady przyjmowania, występowania, wykreślenia
i wykluczania członków,
- 8) sposób zwoływania walnych zgromadzeń, obrado-
wania na nich i warunki podejmowania uchwał,
- 9) zasady podziału nadwyżki bilansowej i pokrywania
strat (art. 76 i 90).

§ 2. Statut powinien ponadto zawierać postanowie-
nia, których wprowadzenie do statutu wymagają prze-
pisy niniejszej ustawy.

§ 3. Statut może zawierać poza postanowieniami,
o których mowa w § 1 i 2, także inne postanowienia.

Dział II

Tryb zakładania i rejestrowania spółdzielni.

Art. 6. § 1. Osoby zamierzające założyć spółdzielnię
(założyciele) uchwalają statut spółdzielni, potwierdzając
jego przyjęcie przez złożenie pod nim swoich podpisów,
oraz dokonują wyboru organów spółdzielni, których wy-
bór należy w myśl statutu do kompetencji walnego zgro-
madzenia, lub komisji organizacyjnej w składzie co naj-
mniej trzech osób.

§ 2. Liczba założycieli nie może być mniejsza od dziesięciu, jeżeli założycielami są osoby fizyczne, i trzech, jeżeli założycielami są osoby prawne.

§ 3. Zarząd lub komisja organizacyjna spółdzielni występuje do właściwego centralnego związku z wnioskiem o wydanie oświadczenia o celowości założenia spółdzielni. Centralny związek wydaje oświadczenie o celowości po zasięgnięciu opinii odpowiedniego organu właściwej terenowej rady narodowej.

§ 4. Centralny związek może odmówić wydania oświadczenia o celowości, jeżeli z oceny możliwości gospodarczych zakładanej spółdzielni wynika, że nie będzie ona mogła realizować zamierzonych celów.

§ 5. O decyzji w sprawie wydania oświadczenia o celowości założenia spółdzielni centralny związek powinien powiadomić wnioskodawcę pisemnie najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku. Decyzja odmowna powinna zawierać uzasadnienie.

§ 6. Jeżeli zarząd i rada nadzorcza spółdzielni nie zostały jeszcze wybrane, założyciele spółdzielni powinni dokonać ich wyboru niezwłocznie po otrzymaniu oświadczenia o celowości założenia spółdzielni.

Art. 7. § 1. Zarząd spółdzielni powinien najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy od dnia otrzymania oświadczenia o celowości wystąpić do sądu rejestrowego, w którego okręgu spółdzielnia ma mieć siedzibę, z wnioskiem o wpisanie spółdzielni do rejestru spółdzielni i ich związków, zwanego dalej „rejestrem”. W razie niewystąpienia w tym terminie, oświadczenie o celowości traci swoją ważność.

§ 2. Do wniosku dołącza się:

- 1) dwa odpisy statutu,
- 2) odpisy dokumentów stwierdzających wybór zarządu i rady,
- 3) oświadczenie o celowości,
- 4) inne dokumenty, których złożenia wymagają przepisy szczególne.

§ 3. Wniosek podpisują wszyscy członkowie zarządu spółdzielni. Podpisy ich powinny być uwierzytelnione przez sąd lub państwowe biuro notarialne.

Art. 8. § 1. Sąd wyda postanowienie o wpisaniu spółdzielni do rejestru po stwierdzeniu, że uchwalony przez założycieli statut zgodny jest z przepisami prawa.

§ 2. Jeżeli sąd stwierdzi braki w wniosku lub statucie, to zażąda uzupełnienia lub zmiany w wyznaczonym terminie. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu sąd poweźmie postanowienie odmawiające wpisu.

Art. 9. § 1. Zarząd spółdzielni może wystąpić do sądu rejestrowego z wnioskiem o wpisanie spółdzielni do rejestru także w razie odmowy przez centralny związek wydania oświadczenia o celowości, jeżeli w odmowie tej dopatruje się naruszenia przepisu art. 6 § 4. W takim wypadku we wniosku należy wskazać zarzuty stawiane przeciwko odmowie wydania oświadczenia o celowości oraz załączyć do niego tę odmowę. Przepisy art. 7 stosuje się odpowiednio.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w paragrafie poprzedzającym, sąd wyda postanowienie o wpisaniu spółdzielni do rejestru, po stwierdzeniu, że nie było podstaw do odmowy wydania oświadczenia o celowości z przyczyn określonych w art. 6 § 4. Przepis art. 8 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 10. § 1. Wpis spółdzielni do rejestru powinien zawierać następujące dane:

- 1) nazwę spółdzielni i jej siedzibę,
- 2) przedmiot działalności gospodarczej spółdzielni i teren jej działania,
- 3) czas trwania spółdzielni, jeżeli założono ją na czas określony,
- 4) wysokość i ilość udziałów, które członek powinien wnieść,
- 5) wzmiankę o prawie lub obowiązku wnoszenia wkładów, jeśli statut przewiduje takie prawo lub obowiązek,
- 6) imiona i nazwiska członków zarządu, sposób reprezentowania przez nich spółdzielni, a także imiona i nazwiska osób pełniących czasowo funkcje członków zarządu,
- 7) ograniczenia uprawnień zarządu przewidziane statutem, a także uchwałami walnego zgromadzenia lub rady podjętymi w ramach ich uprawnień statutowych,
- 8) imiona i nazwiska pełnomocników, którym udzielono pełnomocnictwa do dokonywania czynności związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni lub jej wyodrębnionej organizacyjnie i gospodarczo jednostki, oraz granice ich umocowania.

§ 2. Zgłoszeniu do rejestru i wpisaniu podlegają także dane dotyczące połączenia się spółdzielni, przyłączenia jednostki organizacyjnej spółdzielni do innej spółdzielni, podziału spółdzielni, likwidacji, upadłości, imiona i nazwiska likwidatorów, imię i nazwisko syndyka upadłości oraz zmiany i uzupełnienia danych wymienionych w niniejszym paragrafie i paragrafie poprzedzającym.

§ 3. W wypadku zgłoszenia zmiany członków zarządu lub likwidatorów do zgłoszenia należy dołączyć uwierzytelnione podpisy nowych członków lub likwidatorów.

§ 4. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do zgłoszenia do rejestru zmian i uzupełnień danych wymienionych w § 1 i 2 obowiązani są zarząd lub likwidator w ciągu dwóch tygodni od dnia powstania tych zmian lub uzupełnień.

§ 5. W razie niedokonania przez członków zarządu lub likwidatorów spółdzielni obowiązkowych zgłoszeń do rejestru, sąd może nałożyć na nich kary porządkowe w łącznej wysokości do 5.000 zł. Ponadto sąd o każdym uchybieniu obowiązkowi rejestracji zawiadamia właściwy centralny związek. W razie dopełnienia obowiązku rejestracji sąd może uchylić nałożoną karę.

§ 6. Na postanowienie sądu o nałożeniu kary porządkowej służy zażalenie.

Art. 11. § 1. Spółdzielnia nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania jej do rejestru.

§ 2. Za czynności dokonane w interesie spółdzielni przed zarejestrowaniem osoby działające do chwili zarejestrowania spółdzielni odpowiadają wobec osób trzecich solidarnie. Za zobowiązania wynikające z tych czynności spółdzielnia odpowiada po jej zarejestrowaniu tak jak za zaciągnięte przez siebie. Jednakże osoby działające przed zarejestrowaniem spółdzielni odpowiadają wobec niej według przepisów prawa cywilnego.

Art. 12. § 1. Osoby trzecie nie mogą zasłaniać się niezajomością danych, które zostały wpisane do rejestru, chyba że dowiodą, iż o nich wiedzieć nie mogły.

§ 2. Dane, o których mowa w art. 10 § 1 i 2, a które nie zostały wpisane do rejestru, nie wywołują skutków prawnych wobec osób trzecich, chyba że im udowodniono, iż o nich wiedziały.

Art. 13. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady, w drodze rozporządzenia, określa sposób prowadzenia rejestru oraz postępowanie w sprawach dotyczących rejestru spółdzielni.

Art. 14. Organem właściwym do publikowania ogłoszeń spółdzielni przewidzianych w przepisach prawa jest Monitor Spółdzielczy wydawany przez Naczelną Radę.

Dział III

Członkowie, ich prawa i obowiązki.

Art. 15. § 1. Spółdzielnia musi liczyć co najmniej 10 członków, o ile statut nie wymaga liczby większej.

§ 2. Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 3. Ponadto statut może określać wypadki, w których dopuszczalne jest członkostwo osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub nie mających tej zdolności. Osoby takie nie mogą być członkami organów spółdzielni. W walnym zgromadzeniu biorą one udział przez swoich przedstawicieli ustawowych.

§ 4. Członkami spółdzielni mogą być również osoby prawne, a także organizacje polityczne nie mające osobowości prawnej, o ile statut nie stanowi inaczej. Do takich organizacji stosuje się odpowiednio przepisy niniejszej ustawy dotyczące członków będących osobami prawnymi.

§ 5. Spółdzielnia, której członkami w myśl statutu są wyłącznie osoby prawne, musi liczyć co najmniej trzech członków.

Art. 16. § 1. Warunkiem przyjęcia na członka jest złożenie deklaracji. Deklaracja powinna być złożona pod nieważnością w formie pisemnej. Podpisana przez przystępującego do spółdzielni deklaracja powinna zawierać jego imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania, a jeżeli przystępujący jest osobą prawną — jej nazwę i siedzibę, ilość zadeklarowanych udziałów, dane dotyczące wkładów, jeżeli statut ich wnoszenie przewiduje, a także inne dane przewidziane w statucie.

§ 2. W formie pisemnej deklaruje się także dalsze udziały, jak i wszelkie zmiany danych zawartych w deklaracji.

§ 3. Członek może w deklaracji lub w odrębnym pisemnym oświadczeniu złożonym spółdzielni wskazać osobę, której spółdzielnia obowiązana jest po jego śmierci wypłacić udziały. Prawo z tego tytułu nie należy do spadku.

Art. 17. § 1. Założyciele spółdzielni, którzy podpisali statut, stają się członkami spółdzielni z chwilą jej zarejestrowania. Przystępujący do spółdzielni po jej zarejestrowaniu stają się członkami spółdzielni z chwilą przyjęcia ich przez spółdzielnię.

§ 2. Przyjęcie powinno być stwierdzone na deklaracji podpisem dwóch członków zarządu lub osób do tego przez zarząd upoważnionych z podaniem daty uchwały o przyjęciu. Obowiązuje to również przy zmianie danych dotyczących zadeklarowanych udziałów lub wkładów.

§ 3. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, uchwała w sprawie przyjęcia powinna być podjęta w ciągu miesiąca od dnia złożenia deklaracji. O uchwale o przyjęciu w poczet członków oraz o uchwale odmawiającej przyjęcia zainteresowany powinien być zawiadomiony pisemnie w ciągu dwóch tygodni od dnia jej powzięcia. Zawiadomienie o odmowie przyjęcia powinno zawierać uzasadnienie.

§ 4. Statut spółdzielni powinien wskazywać organ spółdzielni właściwy do przyjmowania członków. Jeżeli organem tym nie jest walne zgromadzenie, statut powinien wskazywać także organ, do którego służy odwołanie od decyzji odmawiającej przyjęcia, oraz określać terminy wniesienia i rozpatrzenia tego odwołania.

Art. 18. Członek spółdzielni ma prawo korzystać ze świadczeń spółdzielni w zakresie określonym w statucie.

Art. 19. § 1. Członek spółdzielni obowiązany jest do wniesienia wpisowego oraz zadeklarowanych udziałów stosownie do postanowień statutu.

§ 2. Członek spółdzielni uczestniczy w pokrywaniu jej strat do wysokości zadeklarowanych udziałów.

§ 3. Członek spółdzielni nie odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za jej zobowiązania.

Art. 20. § 1. Członek spółdzielni obowiązany jest zadeklarować jeden udział, jeżeli statut nie zobowiązuje członków do zadeklarowania większej ilości udziałów.

§ 2. Statut może przewidywać wnoszenie przez członków wkładów na własność spółdzielni lub do korzystania z nich przez spółdzielnię na podstawie innego stosunku prawnego. W tym wypadku statut powinien określać charakter i zakres przysługującego spółdzielni prawa do wkładów, wysokość wkładów oraz ich rodzaj, jeżeli są to wkłady niepieniężne, terminy ich wnoszenia, zasady wycofania i zwrotu w wypadku likwidacji spółdzielni, wystąpienia członka lub ustania członkostwa z innych przyczyn, a także w innych wypadkach przewidzianych w statucie.

Art. 21. Członek spółdzielni nie może przed ustaniem członkostwa żądać zwrotu wpłat dokonanych na udziały. Nie dotyczy to jednak wpłat przekraczających ilość udziałów, których zadeklarowania wymaga statut obowiązujący w chwili żądania zwrotu. Zwrot tych wpłat powinien nastąpić po zatwierdzeniu bilansu za rok, w którym członek wystąpił z żądaniem, jeśli jego udziały nie zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni (art. 19 § 2).

Art. 22. Członek spółdzielni może wystąpić z niej za wypowiedzeniem. Wypowiedzenie powinno być dokonane pod nieważnością w formie pisemnej. Termin i okres wypowiedzenia określa statut. Za datę wystąpienia uważa się następny dzień po upływie okresu wypowiedzenia.

Art. 23. § 1. Członek spółdzielni w razie zmiany miejsca stałego zamieszkania i przystąpienia w nowym miejscu zamieszkania do spółdzielni o tym samym lub podobnym przedmiocie działalności może wystąpić ze spółdzielni bez uprzedniego wypowiedzenia i żądać niezwłocznego przekazania przez nią wniesionych udziałów do spółdzielni w nowym miejscu zamieszkania.

§ 2. Występujący ze spółdzielni w drugiej połowie roku obrotowego uczestniczy w jej stratach powstałych w tym roku, jak gdyby był nadal jej członkiem.

Nie uczestniczy natomiast w powstałych w tym roku stratach spółdzielni, do której przystąpił.

§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się odpowiednio do członka występującego ze spółdzielni na skutek zmiany statutu dotyczącej terenu działalności spółdzielni i przystąpienia do innej spółdzielni o tym samym lub podobnym przedmiocie działalności.

Art. 24. § 1. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub z zasadami współżycia społecznego. Statut powinien określać bliżej przyczyny wykluczenia.

§ 2. Członek nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego nie zawinionych może być pozbawiony członkostwa przez wykreślenie z rejestru członków spółdzielni. Statut powinien określać bliżej przyczyny wykreślenia.

§ 3. Wykluczenie lub wykreślenie staje się skuteczne z chwilą doręczenia członkowi zawiadomienia o wykluczeniu lub wykreśleniu wraz z uzasadnieniem. Zawiadomienie dokonuje się pisemnie; zawiadomienie zwrócone na skutek niezgłoszenia przez członka zmiany podanego przez niego adresu ma moc prawną doręczenia.

§ 4. Wykluczenia lub wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza lub walne zgromadzenie spółdzielni. Organ podejmujący uchwałę w tej sprawie powinien wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka. Jeżeli statut przewiduje właściwość rady nadzorczej, wówczas wykluczony lub wykreślony członek ma prawo odwołać się od jej uchwały o wykluczeniu lub wykreśleniu do walnego zgromadzenia oraz być obecny na jego obradach przy rozpatrywaniu tego odwołania i je popierać. O terminie walnego zgromadzenia odwołujący się powinien być zawiadomiony pod wskazanym przez niego w odwołaniu adresem co najmniej na siedem dni przed tym terminem.

Art. 25. § 1. Członka zmarłego skreśla się z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od dnia, w którym nastąpiła śmierć. Osobą prawną będącą członkiem spółdzielni skreśla się z rejestru członków ze skutkiem od dnia jej ustania.

§ 2. Jeżeli zmarły członek pozostawił więcej niż jednego spadkobiercę, spadkobiercy powinni w celu wykonywania przechodzących na nich praw majątkowych zmarłego ustanowić wspólnego pełnomocnika lub wskazać zarządcę ustanowionego przez sąd przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Kodeksu cywilnego o zarządzie rzeczą wspólną.

Art. 26. § 1. Udział byłego członka wypłaca się na podstawie zatwierdzonego bilansu tego roku, w którym członek przestał należeć do spółdzielni. Wypłata powinna nastąpić w ciągu miesiąca od dnia zatwierdzenia bilansu przez walne zgromadzenie.

§ 2. Byłemu członkowi nie przysługuje prawo do funduszu zasobowego oraz do innego majątku spółdzielni.

Art. 27. § 1. Członek może rozporządzać swoimi roszczeniami do spółdzielni o wypłatę udziałów oraz o zwrot wkładów lub o wypłatę ich równowartości ze skutecznością od dnia, w którym roszczenia te stały się wymagalne.

§ 2. Wierzyciel członka może uzyskać zaspokojenie z jego udziałów dopiero z chwilą ustania członkostwa.

§ 3. Jeżeli egzekucja z innego majątku członka okaże się bezskuteczna, a przepis szczególny nie stanowi inaczej, wierzyciel członka może skierować egzekucję do wniesionych przez członka wkładów. W takim wypadku roszczenie członka o zwrot wkładów lub ich równowartości staje się wymagalne po upływie sześciu miesięcy od dnia zajęcia wkładów, chyba że wymagalność tego roszczenia nastąpiła wcześniej na podstawie innych przepisów.

§ 4. W razie zajęcia przez wierzyciela członka wkładów stanowiących środki produkcji, spółdzielni służy prawo pierwszeństwa ich nabycia w postępowaniu egzekucyjnym.

§ 5. Wierzytelności spółdzielni do członka z tytułu wpłat na udziały nie podlegają zajęciu na rzecz wierzycieli spółdzielni.

Art. 28. W razie otwarcia likwidacji w ciągu sześciu miesięcy lub wszczęcia postępowania upadłościowego w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni, obowiązany jest on wobec spółdzielni do uczestniczenia w pokrywaniu jej strat tak, jak gdyby był nadal członkiem.

Art. 29. § 1. Roszczenia o wypłatę udziałów, udziału w nadwyżce bilansowej oraz z tytułu zwrotu wkładów albo ich równowartości pieniężnej ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat.

§ 2. Kwoty roszczeń, które uległy przedawnieniu, przelewane są na fundusz zasobowy.

§ 3. Przepis § 1 nie ma zastosowania do roszczeń o zwrot nieruchomości.

Art. 30. Zarząd spółdzielni prowadzi rejestr członków zawierający ich imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania (w odniesieniu do członków będących osobami prawnymi — ich nazwę i siedzibę), wysokość zadeklarowanych i wniesionych udziałów, wysokość wniesionych wkładów, ich rodzaj, jeżeli są to wkłady niepieniężne, zmiany tych danych, datę przyjęcia w poczet członków, datę wypowiedzenia członkostwa i jego ustania, a także inne dane przewidziane w statucie. Członek spółdzielni, jego małżonek i wierzyciel członka lub spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.

Art. 31. Zarząd spółdzielni powinien wydać każdemu członkowi na jego żądanie odpis obowiązującego statutu oraz umożliwić zaznajomienie się z regulaminami wydanymi na podstawie statutu.

Art. 32. § 1. Od uchwał w sprawach wynikających ze stosunku członkostwa służy członkowi odwołanie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym do określonego w statucie organu spółdzielni. Statut określa zasady i tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego, a w szczególności terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.

§ 2. Termin do wniesienia odwołania biegnie od dnia zawiadomienia członka o uchwale w sposób wskazany w ustawie lub w statucie spółdzielni. Jeżeli wymagane jest doręczenie pisemnego zawiadomienia, termin ten biegnie od daty doręczenia zawiadomienia zawierającego pouczenie o prawie odwołania od uchwały w przewidzianym w statucie terminie i o skutkach jego niezachowania.

§ 3. Organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie wniesione po upływie terminu, jeżeli opóźnienie nie przekracza sześciu miesięcy, a odwołujący usprawiedliwił je wyjątkowymi okolicznościami.

§ 4. Spółdzielnia obowiązana jest doręczyć odwołującemu odpis uchwały organu odwoławczego wraz z jej uzasadnieniem w terminie dwóch tygodni od daty podjęcia uchwały.

Art. 33. § 1. Po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego, przewidzianego w art. 32, lub po bezskutecznym upływie terminów ustalonych w statucie spółdzielni do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy, członek może dochodzić swoich praw ze stosunku członkostwa na drodze sądowej.

§ 2. Wniesienie odwołania do organów spółdzielni powoduje zawieszenie biegu przedawnienia lub terminów zawitych do dnia zakończenia postępowania wewnątrzspółdzielczego, jednakże przez okres nie dłuższy niż rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.

Art. 34. Statut może objąć postępowaniem wewnątrzspółdzielczym także inne sprawy między członkiem a spółdzielnią niż przewidziane w art. 32 § 1. Do postępowania wewnątrzspółdzielczego w takich sprawach stosuje się odpowiednio przepisy art. 32 i 33 § 2.

Dział IV

Organy spółdzielni.

Art. 35. § 1. Organami spółdzielni są:

- 1) walne zgromadzenie,
- 2) rada nadzorcza, zwana dalej „radą”,
- 3) zarząd,
- 4) w spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli — zebrania grup członkowskich (art. 59).

§ 2. Wybory do organów spółdzielni, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, dokonywane są w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Odwołanie członka organu następuje także w głosowaniu tajnym.

§ 3. Statut może przewidywać powołanie także innych organów niż wymienione w § 1, składających się z członków spółdzielni. W takim wypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków.

§ 4. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, przy obliczaniu wymaganej większości głosów dla podjęcia uchwały przez organ spółdzielni uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale.

§ 5. Tryb zwoływania posiedzeń organów, o których mowa w § 1 pkt 2—4 i § 3, oraz sposób i warunki podejmowania uchwał przez te organy określa statut lub przewidziane w nim regulaminy tych organów.

Rozdział 1

Walne zgromadzenie.

Art. 36. § 1. Walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni.

§ 2. Członek może brać udział w walnym zgromadzeniu tylko osobiście, chyba że ustawa stanowi inaczej. Osoby prawne będące członkami spółdzielni biorą udział w walnym zgromadzeniu przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika. Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego członka.

§ 3. Każdy członek ma jeden głos bez względu na ilość posiadanych udziałów. Statut spółdzielni, której członkami mogą być wyłącznie osoby prawne, może

określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.

§ 4. W walnych zgromadzeniach mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele właściwych związków i Naczelnej Rady.

Art. 37. § 1. Statut może postanowić, że jeżeli ilość członków przekroczy liczbę w nim określoną, walne zgromadzenie członków zostaje zastąpione przez zebranie przedstawicieli. W takim wypadku statut powinien określać zasady ustalania liczby przedstawicieli i ich wyboru oraz czas trwania przedstawicielstwa.

§ 2. Do zebrania przedstawicieli stosuje się odpowiednio przepisy niniejszej ustawy i statutu o walnych zgromadzeniach.

§ 3. O czasie, miejscu i porządku obrad zebrania przedstawicieli należy zawiadomić wszystkich członków spółdzielni w sposób wskazany w statucie.

Art. 38. § 1. Do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy:

- 1) uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej i społeczno-wychowawczej,
- 2) rozpatrywanie sprawozdań rady, zatwierdzanie sprawozdań rocznych i bilansu oraz podejmowanie uchwał co do wniosków członków spółdzielni, rady lub zarządu w tych sprawach i udzielanie absolutorium członkom zarządu,
- 3) podejmowanie uchwał w związku z oceną półroczną działalności spółdzielni,
- 4) podejmowanie uchwał w przedmiocie podziału nadwyżki bilansowej lub sposobu pokrycia strat,
- 5) podejmowanie uchwał w sprawie zbycia nieruchomości i zbycia zakładu,
- 6) oznaczanie najwyższej sumy zobowiązań, jaką spółdzielnia może zaciągnąć,
- 7) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się spółdzielni, podziału spółdzielni, a także przyłączenia jej jednostki organizacyjnej do innej spółdzielni oraz likwidacji spółdzielni,
- 8) rozpatrywanie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym odwołań od uchwał rady,
- 9) uchwalanie zmian statutu,
- 10) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia spółdzielni do związku lub wystąpienia z niego; uchwała o wystąpieniu z centralnego związku powinna obejmować postanowienie o przystąpieniu do innego centralnego związku,
- 11) upoważnienie zarządu do działań mających na celu założenie związku spółdzielczego,
- 12) wybór delegatów na zjazd związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 2. Statut może zastrzec do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał również w innych sprawach.

Art. 39. § 1. Walne zgromadzenie zwołuje zarząd przynajmniej raz w roku w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

§ 2. Zarząd powinien zwołać walne zgromadzenie także na żądanie:

- 1) rady,
- 2) właściwego centralnego związku,
- 3) przynajmniej jednej dziesiątej, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej części członków.

§ 3. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, zarząd

powinien je zwołać także na żądanie zebrań grup członkowskich, obejmujących co najmniej $\frac{1}{6}$ ogólnej liczby członków spółdzielni.

§ 4. Żądanie zwołania walnego zgromadzenia powinno być złożone pisemnie z podaniem celu jego zwołania.

§ 5. W wypadkach wskazanych w § 2 i 3 walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli) zwołuje się w takim terminie, aby mogło się ono odbyć w ciągu sześciu tygodni od dnia wniesienia żądania. Jeżeli to nie nastąpi, może je zwołać rada lub właściwy centralny związek.

Art. 40. § 1. O czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia zawiadamia się członków i właściwy centralny związek w sposób i w terminach określonych w statucie spółdzielni.

§ 2. Uprawnieni do żądania zwołania walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli), w myśl art. 39 § 2 i 3, mogą również żądać zamieszczenia oznaczonych spraw na porządku jego obrad, pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie przez statut określonym.

Art. 41. § 1. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanym do wiadomości członków w terminach i w sposób określonych w statucie.

§ 2. Uchwały podejmowane są zwykłą większością głosów, chyba że ustawa lub statut wymaga kwalifikowanej większości głosów.

§ 3. Z obrad walnego zgromadzenia sporządza się protokół, który powinien być podpisany przez przewodniczącego walnego zgromadzenia oraz przez inne osoby wskazane w statucie.

§ 4. Protokoły mogą przeglądać członkowie spółdzielni. Odpis uchwał walnego zgromadzenia zarząd spółdzielni przesyła, w ciągu miesiąca od dnia jego odbycia, właściwemu centralnemu związkowi.

§ 5. Protokoły przechowuje zarząd spółdzielni co najmniej przez dziesięć lat, o ile przepisy w sprawie przechowywania akt nie przewidują terminu dłuższego.

Art. 42. § 1. Uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni.

§ 2. Członek spółdzielni może zaskarżyć do sądu każdą uchwałę z powodu jej niezgodności z przepisami prawa lub statutu.

§ 3. Powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania — w ciągu sześciu tygodni od dnia powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia.

§ 4. Jeżeli ustawa lub statut wymagają zawiadomienia członka o uchwale, termin sześciotygodniowy wskazany w paragrafie poprzedzającym biegnie od dnia tego zawiadomienia w sposób wskazany w statucie.

§ 5. Sąd może nie uwzględnić upływu terminu, o którym mowa w § 3, jeżeli utrzymanie uchwały walnego zgromadzenia w mocy wywołałoby dla członka szczególnie dotkliwe skutki, a opóźnienie w zaskarżeniu tej uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne.

§ 6. Przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się również do wykluczonego lub wykreślonego członka w wypadku zaskarżenia przez niego uchwały o wykluczeniu go lub wykreśleniu. Prawo zaskarżenia uchwały w sprawie wykluczenia lub wykreślenia nie przysługuje innym członkom spółdzielni.

§ 7. Orzeczenie sądu uchylające uchwałę walnego zgromadzenia ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni.

Art. 43. § 1. Zarząd właściwego centralnego związku może zaskarżyć do sądu uchwałę walnego zgromadzenia z powodu jej niezgodności z przepisami prawa lub statutu, w ciągu czterech tygodni od dnia powzięcia wiadomości o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia, na którym została ona podjęta.

§ 2. Centralny związek nie może zaskarżyć uchwały walnego zgromadzenia decydującej o powstaniu lub ustaniu członkostwa w spółdzielni lub kształtującej bezpośrednio indywidualne prawa majątkowe członka spółdzielni.

Rozdział 2

Rada nadzorcza.

Art. 44. Rada sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni.

Art. 45. § 1. Rada składa się co najmniej z trzech członków wybranych stosownie do postanowień statutu przez walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich.

§ 2. Do rady mogą być wybierani wyłącznie członkowie spółdzielni. Jeżeli członkiem spółdzielni jest osoba prawna, do rady może być wybrana osoba nie będąca członkiem spółdzielni, wskazana przez osobę prawną.

§ 3. Jeżeli członków rady wybierają zebrania grup członkowskich, liczba członków rady wybieranych przez poszczególne zebrania powinna być proporcjonalna do liczby członków spółdzielni zrępowanych w każdym z tych organów.

§ 4. Kadencję rady określa statut.

§ 5. Przed upływem kadencji członek rady może być odwołany większością $\frac{2}{3}$ głosów przez organ, który go wybrał.

§ 6. Członkowi rady spółdzielni może wypowiedzieć umowę o pracę albo warunki pracy lub płacy tylko w wypadkach, w których Kodeks pracy dopuszcza dokonanie takiej czynności w stosunku do członka zakładowego organu związku zawodowego. Przepis ten stosuje się odpowiednio do członków rady świadczących pracę na innej podstawie niż umowa o pracę.

Art. 46. § 1. Do zakresu działania rady należy:

- 1) uchwalanie planów gospodarczych i programów działalności społeczno-wychowawczej,
- 2) nadzór i kontrola działalności spółdzielni, a w szczególności:
 - a) badanie okresowych sprawozdań oraz bilansów,
 - b) dokonywanie okresowych ocen wykonania przez spółdzielnię jej zadań społeczno-gospodarczych, ze specjalnym uwzględnieniem przestrzegania przez spółdzielnię praw członkowskich,
 - c) przeprowadzanie kontroli nad sposobem załatwiania przez zarząd wniosków organów spółdzielni i poszczególnych jej członków,

- 3) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia i obciążenia nieruchomości oraz nabycia bądź zbycia zakładu. Statut może także uzależniać nabycie lub zbycie innych środków trwałych określonego rodzaju lub wartości oraz zaciąganie zobowiązań pieniężnych powyżej określonej w statucie kwoty od uprzedniej uchwały rady; statut może również upoważnić radę do określenia tej kwoty,
- 4) podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do innych organizacji społecznych i gospodarczych oraz występowania z nich,
- 5) zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni,
- 6) rozpatrywanie skarg na działalność zarządu,
- 7) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań zawierających w szczególności wyniki kontroli i ocenę bilansu,
- 8) podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu oraz reprezentowania spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych.

§ 2. Statut może zastrzec do zakresu działania rady jeszcze inne uprawnienia. Statut może również przekazać do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał we wszystkich lub niektórych sprawach wymienionych w § 1 pkt 1, 3 oraz 5; w takim wypadku statut może przyjąć dla rady nazwę komisji rewizyjnej.

§ 3. Statut może przewidzieć wybór przez radę jej prezydium. W takim wypadku statut może też postanowić, że w okresach między posiedzeniami rady prezydium uprawnione jest do podejmowania uchwał w sprawach wymienionych w § 1 pkt 2 lit. c), pkt 6 i 8 oraz w sprawach zastrzeżonych do zakresu działania rady na podstawie § 2.

§ 4. W celu wykonania swoich zadań rada może żądać od zarządu, członków i pracowników spółdzielni wszelkich sprawozdań i wyjaśnień, przeglądać księgi i dokumenty oraz sprawdzać bezpośrednio stan majątku spółdzielni.

Art. 47. Zarząd właściwego centralnego związku może zaskarżyć do sądu uchwałę rady z powodu jej niezgodności z przepisami prawa lub statutu. Zaskarżenie uchwały rady wstrzymuje jej wykonanie na czas trwania postępowania sądowego, chyba że sąd postanowi inaczej.

Rozdział 3

Zarząd.

Art. 48. § 1. Zarząd kieruje działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

§ 2. Podejmowanie decyzji nie zastrzeżonych w ustawie lub statucie innym organom należy do zarządu.

Art. 49. § 1. Zarząd składa się co najmniej z trzech członków spółdzielni. Jeżeli członkiem spółdzielni jest osoba prawna, do zarządu może być wybrana osoba nie będąca członkiem spółdzielni, wskazana przez osobę prawną. Statut spółdzielni może określać wymagania, którym powinien odpowiadać członek zarządu.

§ 2. Członków zarządu, w tym prezesa i jego zastępcę, wybiera stosownie do postanowień statutu rada lub walne zgromadzenie.

§ 3. Organ, który dokonuje wyboru członków zarządu, może ich w każdej chwili odwołać.

§ 4. Walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium (art. 38 § 1 pkt 2), niezależnie od tego, który organ stosownie do postanowień statutu wybiera członków zarządu. W tym wypadku nie stosuje się przepisu art. 41 § 1.

Art. 50. § 1. Jeżeli statut tak stanowi, członek zarządu wybierany przez walne zgromadzenie może być zawieszony w czynnościach przez radę, o ile jego działalność jest sprzeczna z przepisami prawa lub statutu.

§ 2. Rada zawieszając w czynnościach członka zarządu podejmuje uchwały niezbędne do prawidłowego prowadzenia działalności spółdzielni oraz zwołuje niezwłocznie walne zgromadzenie.

§ 3. Członka zawieszonemu powiadamia się niezwłocznie w formie pisemnej o jego zawieszeniu z podaniem przyczyn zawieszenia.

Art. 51. § 1. Jeżeli działalność członka zarządu wykazuje stwierdzone przez lustrację rażące naruszenie przepisów prawa lub statutu, a właściwy organ spółdzielni nie odwoła go w terminie określonym przez właściwy centralny związek, odwołania tego może dokonać zarząd tego związku w terminie czterech tygodni od dnia upływu terminu wyznaczonego spółdzielni.

§ 2. Spółdzielnia i odwołany członek zarządu mogą zaskarżyć do sądu uchwałę o odwołaniu, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia wraz z uzasadnieniem. Spółdzielnię przed sądem reprezentuje rada.

Art. 52. § 1. Z członkami zarządu zatrudnianymi w spółdzielni rada spółdzielni nawiązuje stosunek pracy — w zależności od powierzonego stanowiska — na podstawie umowy o pracę albo powołania (art. 68 Kodeksu pracy). Nie dotyczy to spółdzielni pracy, w których zatrudnienie członków następuje bez względu na stanowisko na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, oraz tych spółdzielni produkcji rolnej, w których podstawą świadczenia pracy przez członków jest stosunek członkowska.

§ 2. Odwołanie członka zarządu lub zawieszenie go w czynnościach nie narusza jego uprawnień wynikających ze stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy.

§ 3. W razie odwołania członka zarządu zatrudnionego w spółdzielni na podstawie powołania, prawo odwołania go ze stanowiska pracy przysługuje zarządowi spółdzielni.

Art. 53. § 1. Statut może przewidywać, że bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni kieruje, w ramach uchwał zarządu, jeden z członków zarządu lub osoba powołana przez zarząd, po uzyskaniu zgody rady, na stanowisko kierownika (jego zastępcy) tej działalności. Skuteczność takiego postanowienia statutu uzależniona jest od określenia w statucie spraw o istotnym dla spółdzielni znaczeniu, wymagających uchwał zarządu. Postanowienia statutu w tych sprawach nie wyłączają uprawnień zarządu do podejmowania uchwał w każdej sprawie dotyczącej bieżącej działalności spółdzielni.

§ 2. Osoba kierująca bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni jest kierownikiem spółdzielni jako zakładu pracy w rozumieniu Kodeksu pracy. Ponadto, kierownikiem zakładu pracy w tym rozumieniu jest osoba kierująca wyodrębnioną organizacyjnie i gospodarczo jednostką spółdzielni.

Art. 54. § 1. Oświadczenia woli za spółdzielnię składają przynajmniej dwaj członkowie zarządu lub je-

den członek zarządu i osoba przez zarząd do tego upoważniona (pełnomocnik).

§ 2. Oświadczenia, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, składa się w ten sposób, że pod nazwą spółdzielni osoby upoważnione do ich składania zamieszczają swoje podpisy.

§ 3. Oświadczenia skierowane do spółdzielni, a złożone w jej lokalu albo pisemnie jednemu z członków zarządu, mają skutek prawny względem spółdzielni.

Art. 55. § 1. Zarząd może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni (art. 53 § 1) lub jej wyodrębnionej organizacyjnie i gospodarczo jednostki, a także pełnomocnictwa do dokonywania czynności określonego rodzaju lub czynności szczególnych.

§ 2. Statut spółdzielni może uzależnić udzielenie pełnomocnictwa przez zarząd od uprzedniej zgody rady.

Rozdział 4

Przepisy wspólne dla rady i zarządu.

Art. 56. § 1. Nie można być jednocześnie członkiem rady i zarządu tej samej, spółdzielni. W razie konieczności rada może wyznaczyć jednego lub kilku ze swoich członków do czasowego pełnienia funkcji członka (członków) zarządu.

§ 2. Członkowie zarządu i rady nie mogą brać udziału w głosowaniu w sprawach wyłącznie ich dotyczących.

Art. 57. W skład rady nie mogą wchodzić osoby wymienione w art. 53 § 2 oraz osoby pozostające z członkami zarządu lub kierownikiem bieżącej działalności gospodarczej w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej i w drugim stopniu linii bocznej.

Art. 58. § 1. Członek zarządu i rady winny czynu lub zaniechania, przez które spółdzielnia poniosła szkodę, odpowiada za nie osobiście.

§ 2. Do odpowiedzialności członków zarządu i rady mają odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu pracy o odpowiedzialności materialnej pracowników. W wypadkach, w których przepisy te przewidują górną granicę odszkodowania, wynosi ono w stosunku do członków zarządu lub rady, nie zatrudnionych w spółdzielni, kwotę równą wysokości sześciokrotnego najniższego wynagrodzenia miesięcznego pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy, określonego w odrębnych przepisach.

Rozdział 5

Zebrania grup członkowskich.

Art. 59. § 1. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie zostaje zastąpione przez zebranie przedstawicieli, organami tych spółdzielni są także zebrania grup członkowskich. Uczestnictwo członków w tych grupach statut ustala na podstawie zamieszkiwania na określonym terenie, zatrudnienia w jednym zakładzie spółdzielni, wspólnoty interesów zawodowych albo innych zasad określonych w statucie. Każdy członek uczestniczy tylko w jednym zebraniu grupy i przysługuje mu jeden głos.

§ 2. Do uprawnień zebrań grup członkowskich należy:

- 1) wybieranie i odwoływanie przedstawicieli na zebranie przedstawicieli,
- 2) jeśli statut tak stanowi, wybieranie i odwoływanie członków rady spółdzielni,
- 3) rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego zebrania przedstawicieli i zgłaszanie swoich wniosków w tych sprawach,
- 4) rozpatrywanie okresowych sprawozdań rady i zarządu,
- 5) wyrażanie swojej opinii i zgłaszanie do właściwych organów spółdzielni wniosków w sprawach spółdzielni, a zwłaszcza we wspólnych sprawach członków wchodzących w skład zebrania grupy.

§ 3. Statut może określać ponadto inne uprawnienia zebrań grup członkowskich, zwłaszcza w zakresie podejmowania decyzji i dokonywania kontroli odpowiednich działów działalności spółdzielni.

§ 4. Opinię lub wniosek, o których mowa w § 2 pkt 5, organ spółdzielni obowiązany jest rozważyć i o sposobie ich wykorzystania powiadomić właściwe zebranie grupy członkowskiej.

§ 5. Zebrania grup członkowskich zwołuje się w terminach określonych w statucie, co najmniej przed dorocznym zebraniem przedstawicieli.

Dział V

Samorząd pracowniczy.

Art. 60. § 1. W organizacyjnie i gospodarczo wyodrębnionych zakładach spółdzielni zatrudniających co najmniej 50 pracowników, z wyjątkiem zakładów spółdzielni pracy i tych spółdzielni produkcji rolnej, w których podstawą świadczenia pracy przez członków jest stosunek członkostwa, działa samorząd pracowniczy.

§ 2. Zadaniem samorządu pracowniczego jest współdziałanie z kierownictwem zakładu w zarządzaniu zakładem dla pełnego wykorzystania jego możliwości w zakresie produkcji i usług oraz dla zapewnienia sprawiedliwego udziału pracowników w wynikach gospodarczych zakładu.

Art. 61. § 1. Organami samorządu pracowniczego są:

- 1) ogólne zebranie pracowników zakładu,
- 2) zakładowy komitet pracowniczy.

§ 2. W zakładzie, w którym liczba pracowników przekracza trzysta, funkcje ogólnego zebrania pracowników pełni zebranie delegatów wybieranych na okres dwóch lat przez grupowe zebrania pracowników.

Art. 62. § 1. Do zadań ogólnego zebrania pracowników zakładu należy:

- 1) uchwalanie statutu samorządu pracowniczego,
- 2) wybór członków zakładowego komitetu pracowniczego,
- 3) opiniowanie projektów planów rozwoju zakładu,
- 4) opiniowanie projektów ustalania wysokości premii i nagród związanych z wynikami działalności gospodarczej zakładu,
- 5) ustalanie zasad i planów gospodarowania przypadającymi dla pracowników zakładu środkami na cele socjalno-bytowe,
- 6) dokonywanie rocznej oceny działalności zakładowego komitetu pracowniczego oraz kierownika zakładu,
- 7) rozpatrywanie innych spraw dotyczących działalności zakładu oraz praw i obowiązków jego załogi z własnej inicjatywy, na wniosek organów spółdzielni, kierownika zakładu lub zakładowego komitetu pracowniczego.

§ 2. Ogólne zebranie pracowników zwołuje zakładowy komitet pracowniczy w miarę potrzeby, co najmniej raz w roku z własnej inicjatywy, na wniosek zarządu lub rady spółdzielni, a także 1/3 pracowników. Do udziału w zebraniu uprawniony jest każdy pracownik.

§ 3. Uchwały zebrania zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym poza wyjątkami przewidzianymi w ustawie lub statucie samorządu pracowniczego.

Art. 63. § 1. Do zadań zakładowego komitetu pracowniczego należy:

- 1) opiniowanie rocznego planu działalności gospodarczej zakładu,
- 2) opiniowanie planów tworzenia i likwidacji przeznaczonych dla pracowników spółdzielni placówek i urządzeń socjalnych, kulturalno-oświatowych i sportowych oraz zgłaszanie wniosków w tych sprawach,
- 3) uchwalanie na wniosek kierownika zakładu, po porozumieniu ze związkami zawodowymi działającymi w zakładzie, regulaminu pracy i współzawodnictwa pracy,
- 4) opiniowanie kandydatów na kierownika zakładu oraz stawianie wniosków o jego odwołanie; na stanowisko kierownika nie może być powołana osoba, której sprzeciwia się komitet,
- 5) współdziałanie z kierownikiem zakładu w ustalaniu sposobów wykonania zadań zakładu wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni,
- 6) udział za pośrednictwem swych przedstawicieli w posiedzeniach rady spółdzielni, na których omawiane mają być sprawy zakładu, oraz na walnych zgromadzeniach spółdzielni z głosem doradczym,
- 7) wykonywanie innych czynności, jeżeli statut spółdzielni przyznaje komitetowi takie uprawnienia.

§ 2. Zakładowy komitet pracowniczy ma prawo kontroli całokształtu działalności zakładu. Kierownik zakładu jest obowiązany udostępnić dokumenty i materiały niezbędne do przeprowadzenia kontroli.

Art. 64. § 1. Członkowie zakładowego komitetu pracowniczego wybierani są w głosowaniu tajnym spośród pracowników, którzy przepracowali w spółdzielni co najmniej rok, z wyłączeniem członków zarządu spółdzielni, kierownika zakładu, jego zastępców, głównego księgowego i radcy prawnego. Każdy pracownik (delegat) ma prawo zgłaszać kandydatów na członków komitetu. Wymaganie przepracowania jednego roku nie dotyczy zakładów nowo zorganizowanych.

§ 2. Członek zakładowego komitetu pracowniczego zachowuje prawo do wynagrodzenia za czas niewykonania pracy z powodu pełnienia swoich zadań w godzinach pracy.

§ 3. Wypowiedzenie oraz rozwiązanie umowy o pracę z członkiem zakładowego komitetu pracowniczego w czasie kadencji tego komitetu wymaga zgody komitetu. Spółdzielnia nie może też bez zgody komitetu zmienić w tym czasie członkowi komitetu warunków pracy lub płacy na jego niekorzyść. Postanowienia te nie naruszają przepisów o rozwiązywaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Art. 65. § 1. Szczegółowe zasady organizacji samorządu pracowniczego, skład i tryb działania jego organów, okres ich kadencji oraz zasady przeprowadzania wyborów określa statut samorządu.

§ 2. Pierwsze ogólne zebranie pracowników zakładu zwołuje kierownik zakładu.

Dział VI

Zmiana statutu spółdzielni.

Art. 66. § 1. Zmiana statutu spółdzielni wymaga uchwały walnego zgromadzenia, podjętej większością 3/4 głosów.

§ 2. Zmiana statutu dotycząca przedmiotu działalności lub terenu działania wymaga oświadczenia o jej celowości. Przepisy art. 6 § 3, 4 i 5 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Zarząd jest obowiązany uchwałą o zmianie zgłosić w ciągu miesiąca od dnia jej podjęcia lub uzyskania oświadczenia o celowości do sądu rejestrowego, załączając dwa odpisy protokołu walnego zgromadzenia oraz w wypadku przewidzianym w paragrafie poprzedzającym także oświadczenie o celowości dokonanych zmian. W razie odmowy wydania oświadczenia o celowości przepisy art. 9 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do rejestru.

Dział VII

Gospodarka spółdzielni.

Art. 67. Spółdzielnia prowadzi działalność gospodarczą na zasadach rachunku ekonomicznego przy zapewnieniu korzyści członkom spółdzielni. Działalność spółdzielni jest finansowana ze środków własnych, które mogą być uzupełniane kredytami bankowymi i innymi środkami finansowymi.

Art. 68. Spółdzielnia odpowiada za swoje zobowiązania całym majątkiem.

Art. 69. Spółdzielnia prowadzi działalność gospodarczą na podstawie planów opracowanych samodzielnie. Plany te stosownie do postanowień statutu uchwała walne zgromadzenie lub rada spółdzielni.

Art. 70. Właściwe rady narodowe i organy administracji państwowej współdziałają ze spółdzielniami w wykonywaniu ich zadań społeczno-gospodarczych i udzielają im stosownej pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni młodzieżowych.

Art. 71. § 1. Właściwy organ administracji państwowej ma prawo nałożyć na spółdzielnię obowiązek wprowadzenia do planu spółdzielni zadania lub wyznaczyć zadania poza planem, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby obrony kraju bądź w wypadku klęski żywiołowej.

§ 2. W wypadku określonym w paragrafie poprzedzającym właściwy organ administracji państwowej zapewnia spółdzielni środki niezbędne do wykonania nałożonego zadania.

§ 3. Wykonanie zadania następuje na podstawie umowy zawartej między spółdzielnią a jednostką organizacyjną wskazaną przy nakładaniu zadania.

§ 4. W razie doznania szkody z powodu wykonania decyzji organu, o którym mowa w § 1. spółdzielnia może żądać od tego organu odszkodowania. Spory z tego tytułu rozstrzyga sąd.

Art. 72. § 1. Jeżeli spółdzielnia podejmuje na podstawie umowy z organem administracji państwowej konieczną dla zaspokojenia niezbędnych potrzeb społecznych nierentowną działalność, organ ten obowiązany jest zapewnić jej wskazane w umowie środki finansowe i inne umożliwiające wykonanie tej działalności na zasadzie rentowności.

§ 2. Do rozstrzygania sporów z umów, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, właściwy jest sąd.

Art. 73. Spółdzielnia może otrzymać z budżetu dotacje na finansowanie produkcji wyrobów i świadczenia usług w wysokości ustalonej w ustawie budżetowej.

Art. 74. § 1. Minister Finansów, na wniosek właściwego centralnego związku, może określać ulgi dla spółdzielni młodzieżowych.

§ 2. Za spółdzielnię młodzieżową uważa się spółdzielnię zorganizowaną przez młodzież, której statut przewiduje przeznaczanie części nadwyżki bilansowej na finansowanie działalności statutowej organizacji młodzieżowej.

Art. 75. Prawidłowy zysk spółdzielni, po pomniejszeniu o należny podatek dochodowy oraz po uwzględnieniu jej udziału w wyniku finansowym innych organizacji, stanowi nadwyżkę bilansową.

Art. 76. § 1. Nadwyżka bilansowa podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia. Co najmniej 20% nadwyżki przeznacza się na zwiększenie funduszu zasobowego. W uzasadnionych wypadkach, na wniosek spółdzielni, właściwy centralny związek może wyrazić zgodę na obniżenie wysokości odpisu na fundusz zasobowy.

§ 2. Zjazd delegatów centralnego związku określa wysokość wpłaty z nadwyżki bilansowej na fundusz rozwoju tworzony w centralnym związku, przeznaczony na udzielanie pomocy zrzeszonym spółdzielniom oraz podejmowanie zadań ułatwiających im działalność.

Art. 77. § 1. Część nadwyżki bilansowej pozostała po dokonaniu wpłat, o których mowa w artykule poprzedzającym, przeznacza się na cele określone w uchwale walnego zgromadzenia, zwłaszcza na utworzenie i zasilenie funduszy celowych spółdzielni, do podziału między członków, na premie i nagrody dla członków i pracowników spółdzielni oraz na działalność społeczno-wychowawczą, cele socjalne i mieszkaniowe. Wpłaty z części nadwyżki bilansowej na premie i nagrody dla pracowników, a w spółdzielniach pracy także dla członków z tytułu wkładu pracy, nie wchodzi do podstawy naliczania podatku od płac oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

§ 2. Jeżeli podział części nadwyżki bilansowej między członków ma nastąpić w formie oprocentowania udziałów, wysokość tego oprocentowania nie może przewyższać więcej niż o 50% najwyższej wysokości oprocentowania ustalonej dla terminowych, imiennych wkładów oszczędnościowych.

Art. 78. § 1. Spółdzielnia tworzy następujące fundusze własne:

- 1) fundusz udziałowy powstający z wpłat udziałów członkowskich,
- 2) fundusz zasobowy powstający z wpłat przez członków wpisowego, części nadwyżki bilansowej, wartości majątkowych otrzymanych nieodpłatnie oraz przedawnionych i prekludowanych zobowiązań. Fundusz zasobowy zwiększa się o wartość środków trwałych i innych sfinansowanych ze środków własnych spółdzielni przeznaczonych na inwestycje, a zmniejsza o środki trwałe i inne wartości zlikwidowane lub sprzedane, a także o umorzenia. Ponadto fundusz ten zwiększa się lub zmniejsza o kwoty wynikające z przeszacowania majątku w części nie rozliczanej z budżetem.

§ 2. Spółdzielnia tworzy również zakładowe fundusze mieszkaniowy i socjalny na zasadach określonych w przepisach o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych. Spółdzielnia może przeznaczać część funduszu socjalnego na finansowanie prowadzonych przez związek, którego jest członkiem, wspólnych przedsięwzięć.

Art. 79. § 1. Odpisy amortyzacyjne od środków trwałych i innych wartości oraz wpływy ze sprzedaży lub likwidacji środków trwałych przeznacza się na finansowanie inwestycji i spłatę rat kredytów inwestycyjnych. Środki te gromadzone są na oddzielnym koncie bankowym. Wolne środki inwestycyjne mogą być czasowo przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej.

§ 2. Środki trwałe służące zakładowej działalności socjalnej oraz zakładowe domy mieszkalne, jak również związane z nimi wartości nie podlegają amortyzacji.

Art. 80. Spółdzielnia może tworzyć fundusz postępu techniczno-ekonomicznego obciążający koszty jej działalności albo wydatki na ten cel bezpośrednio zaliczać w koszty.

Art. 81. Spółdzielnia może tworzyć inne fundusze, z tym że utworzenie funduszy obciążających koszty działalności spółdzielni wymaga zgody Ministra Finansów.

Art. 82. Remonty bieżące i kapitalne obciążają koszty działalności spółdzielni. Koszty remontów kapitalnych mogą być rozliczane w czasie.

Art. 83. § 1. Składki spółdzielni na wykonywanie zadań właściwego centralnego związku obciążają koszty jej działalności. Składki te są wpłacane przez spółdzielnię bezpośrednio do centralnego związku.

§ 2. Przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio do składek spółdzielni na wykonywanie zadań innych związków, do których spółdzielnia przystąpiła.

Art. 84. Spółdzielnia rozlicza z budżetem równowartość zmiany wartości zapasów lub jej część wynikającą z przeszacowania spowodowanego zmianą cen urzędowych i regulowanych.

Art. 85. Spółdzielnia ustala samodzielnie wielkość środków na wynagrodzenia w ramach posiadanych możliwości finansowych stosownie do potrzeb swojej działalności, a także określa zasady wynagradzania, stosując przepisy Kodeksu pracy, przepisy o wynagrodzeniach oraz postanowienia właściwych dla spółdzielni układów zbiorowych pracy.

Art. 86. Spółdzielnie wytwarzające towary lub usługi na eksport oraz prowadzące działalność importową korzystają z uprawnień przewidzianych w przepisach o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych.

Art. 87. § 1. Prawa i obowiązki głównych księgowych organizacji spółdzielczych określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia wydanego po zasięgnięciu opinii centralnych związków spółdzielczych.

§ 2. Spółdzielnia prowadzi rachunkowość według ogólnych zasad ustalonych przez Ministra Finansów, po zasięgnięciu opinii centralnych związków.

Art. 88. § 1. Bilans roczny spółdzielni podlega sprawdzeniu pod względem rzetelności i prawidłowości przez lustratorów lub rzeczoznawców upoważnionych przez właściwy centralny związek.

§ 2. Zasady sprawdzania rzetelności i prawidłowości rocznego bilansu spółdzielni i wynikającego z niego wyniku finansowego określa właściwy centralny związek.

§ 3. Przepis § 1 stosuje się również do bilansów stanowiących podstawę rachunkową przy łączeniu i podziale spółdzielni oraz przy przyłączeniu jednostki organizacyjnej spółdzielni do innej spółdzielni. Dotyczy to także wykazu składników majątkowych oraz praw i zobowiązań podlegających podziałowi przy podziale spółdzielni lub podlegających przejęciu przy przyłączeniu jednostki organizacyjnej spółdzielni do innej spółdzielni.

Art. 89. Sprawozdanie roczne, łącznie z rachunkiem wyników, wyklada się w lokalu spółdzielni co najmniej na czternaście dni przed terminem walnego zgromadzenia, na którym mają być rozpatrywane. Każdy członek spółdzielni ma prawo je przejrzeć i odpisać.

Art. 90. § 1. Straty bilansowe spółdzielni pokrywa się z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy — z funduszu udziałowego i innych funduszy własnych spółdzielni według kolejności ustalonej przez statut. Straty pierwszego roku obrachunkowego, po założeniu spółdzielni mogą być pokryte w roku następnym.

§ 2. Gdyby fundusze własne nie wystarczyły na pokrycie strat, walne zgromadzenie może podjąć uchwałą zobowiązującą członków do wcześniejszego wpłacenia udziałów, niż to przewiduje statut.

Dział VIII

Lustracja.

Art. 91. § 1. Działalność spółdzielni podlega lustracji właściwego centralnego związku, dokonywanej przez lustratora. Uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych nadaje lustratorowi centralny związek. Naczelna Rada, na wniosek centralnego związku, może pozbawić lustratora tych uprawnień.

§ 2. Celem lustracji jest badanie legalności, rzetelności i gospodarności działalności spółdzielni. Lustracja może obejmować całość działalności spółdzielni, niektóre jej zakresy lub określone sprawy (zagadnienia).

Art. 92. § 1. Lustrator obowiązany jest zawiadomić radę i zarząd o rozpoczęciu lustracji. Członkowie rady uprawnieni są do uczestniczenia w lustracji.

§ 2. Lustrator uprawniony jest do przeglądania ksiąg i wszelkich dokumentów w lustrowanej spółdzielni oraz do bezpośredniego sprawdzania jej stanu majątkowego, a organy spółdzielni i jej pracownicy obowiązani są do udzielania mu żądanych wyjaśnień i wszelkiej pomocy.

Art. 93. § 1. Z czynności lustracyjnych lustrator sporządza protokół, którego odpis składa radzie i zarządowi spółdzielni. Protokoły sporządzone przez lustratora według wymagań ustalonych przez właściwy centralny związek mają moc dokumentów urzędowych.

§ 2. Zarząd spółdzielni obowiązany jest na żądanie członka spółdzielni udostępnić mu protokół lustracji do wglądu.

§ 3. Na podstawie wyników lustracji właściwy centralny związek wydaje ocenę działalności spółdzielni oraz zalecenia, w których ustala sposób i termin usunięcia stwierdzonych uchybień lub niedomagań.

§ 4. Ocena działalności spółdzielni i wydane na jej podstawie zalecenia polustracyjne — po ich rozpatrzeniu

i podjęciu przez radę odpowiedniej uchwały — powinny być przedstawione najbliższemu walnemu zgromadzeniu wraz ze sprawozdaniem z ich wykonania.

Art. 94. Właściwy centralny związek może upoważnić do przeprowadzenia lustracji częściowej rzeczoznawcę współdziałającego z lustratorem.

Art. 95. Szczegółowe instrukcje dotyczące rodzajów (zakresu) lustracji, częstotliwości przeprowadzania pełnej lustracji, obowiązków lustratora, sposobu przeprowadzania lustracji oraz sporządzania protokołu lustracyjnego wydaje właściwy centralny związek.

Dział IX

Łączenie się spółdzielni.

Art. 96. Spółdzielnia może w każdym czasie połączyć się z inną spółdzielnią na podstawie uchwał walnych zgromadzeń łączących się spółdzielni, powziętych większością $\frac{2}{3}$ głosów.

Art. 97. Uchwały o połączeniu powinny zawierać:

- 1) oznaczenie spółdzielni przejmującej,
- 2) przyjęcie statutu stanowiącego podstawę dalszej jej działalności; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków,
- 3) datę połączenia.

Art. 98. § 1. Podstawę rachunkową połączenia stanowią bilanse łączących się spółdzielni, sporządzone na koniec roku obrachunkowego lub półrocza. Sprawdzone bilanse powinny być przedstawione walnym zgromadzeniom przed powzięciem uchwał o połączeniu. Zgromadzenia te zwołuje się niezwłocznie po sprawdzeniu bilansów łączących się spółdzielni.

§ 2. Jeżeli walne zgromadzenia łączących się spółdzielni nie postanowią inaczej, podział nadwyżki nastąpi oddzielnie według bilansów sporządzonych na dzień połączenia.

Art. 99. Połączenie oraz wynikające z niego zmiany statutu wywierają skutek od chwili wpisania ich do rejestru, z wyjątkiem przewidzianym w art. 102 § 1.

Art. 100. Członkowie, którzy w chwili połączenia należeli do spółdzielni przejmowanej, stają się członkami spółdzielni przejmującej. Wpłaty na udziały wpisuje się członkom spółdzielni przejmowanej w takiej wysokości, jaka wynika z ustalonej w bilansie kwoty przejętego funduszu udziałowego.

Art. 101. Wskutek połączenia majątek spółdzielni przejętej przechodzi na spółdzielnię przejmującą, a wierzyciele i dłużnicy pierwszej stają się wierzycielami i dłużnikami drugiej.

Art. 102. § 1. Niezwłocznie po podjęciu uchwał o połączeniu zamiast zarządu i rady spółdzielni przejmowanej działa zarząd i rada spółdzielni przejmującej.

§ 2. Zarząd spółdzielni przejmującej obowiązany jest niezwłocznie zgłosić uchwałę o połączeniu do rejestrów łączących się spółdzielni. Zmiany statutu wynikające z połączenia spółdzielni nie wymagają oświadczenia o celowości.

§ 3. Jeżeli uchwały walnych zgromadzeń o połączeniu tak stanowią, po wpisie połączenia do rejestru spółdzielnia dokonuje niezwłocznie wyborów rady i zarządu.

Dział X

Przyłączenie jednostki organizacyjnej spółdzielni do innej spółdzielni.

Art. 103. § 1. Członkowie spółdzielni, których prawa i obowiązki majątkowe związane są z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni, mogą na specjalnie w tym celu zwołanym zebraniu (zebraniach) postanowić większością $\frac{2}{3}$ głosów wystąpienie do walnego zgromadzenia spółdzielni o podjęcie uchwały o przyłączeniu tej jednostki do innej spółdzielni o tym samym lub zbliżonym przedmiocie działalności i przejściu części członków do tej spółdzielni. Zebranie (zebrania) takie zwołuje zarząd spółdzielni z własnej inicjatywy, na wniosek innego organu spółdzielni lub $\frac{1}{3}$ zainteresowanych członków.

§ 2. Przyłączenie wymaga uchwał walnych zgromadzeń spółdzielni przejmującej i przekazującej. Uchwały te muszą zawierać:

- 1) oznaczenie spółdzielni przejmującej i przekazującej,
- 2) listę członków lub określenie grup członków przechodzących do spółdzielni przejmującej,
- 3) zatwierdzenie podstawy rachunkowej przyłączenia,
- 4) datę przyłączenia.

§ 3. Przyłączenie nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków.

Art. 104. Podstawę rachunkową przyłączenia jednostki organizacyjnej stanowi jej bilans, a jeżeli nie ma ona własnego bilansu, wykaz składników majątkowych oraz praw i zobowiązań podlegających przejęciu. Sprawdzony bilans lub wykaz powinien być przedstawiony walnym zgromadzeniom obu spółdzielni przed powzięciem przez nie uchwał o przyłączeniu.

Art. 105. Jeżeli wskutek przyłączenia następuje zmiana statutu dotycząca wyłączenie terenu działania spółdzielni, walne zgromadzenie może dokonać tej zmiany zwykłą większością głosów.

Art. 106. § 1. Zarządy spółdzielni przejmującej i przekazującej obowiązane są niezwłocznie po podjęciu przez walne zgromadzenia tych spółdzielni uchwał o przyłączeniu zgłosić do rejestru wnioski o dokonanie wpisów o przyłączeniu. Do zgłoszeń należy dołączyć odpisy uchwał walnych zgromadzeń o przyłączeniu, a jeżeli przyłączenie spowodowało zmianę statutu spółdzielni — także odpis uchwały o tej zmianie. Zmiany statutu wynikające z przyłączenia jednostki organizacyjnej nie wymagają oświadczenia o celowości.

§ 2. Z chwilą dokonania w rejestrze wpisów, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, spółdzielnia przejmująca wstępuje w stosunki wynikające z umów o pracę, zawartych między spółdzielnią przekazującą a pracownikami przechodzącymi do spółdzielni przejmującej. Jeżeli pracownik w ciągu miesiąca od dokonania tych wpisów wypowie umowę o pracę, to rozwiązanie umowy w wyniku tego wypowiedzenia pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa wiążą z rozwiązaniem umowy przez zakład pracy za wypowiedzeniem, z zastrzeżeniem wynikającym z § 3.

§ 3. Pracownikowi zobowiązanemu, w związku z rozwiązaniem umowy o pracę w sposób przewidziany w paragrafie poprzedzającym, do opróżnienia mieszkania funkcyjnego nie przysługuje prawo do lokalu zamiennego.

Art. 107. Do przyłączenia mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 100 i 101, z tym że za zobowią-

zania przejęte odpowiadają wobec wierzycieli solidarnie obie spółdzielnie.

Dział XI

Podział spółdzielni.

Art. 108. § 1. Spółdzielnia może podzielić się na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością $\frac{2}{3}$ głosów w ten sposób, że z jej wydzielonej części zostaje utworzona nowa spółdzielnia.

§ 2. Uchwała o podziale spółdzielni powinna zawierać:

- 1) oznaczenie dotychczasowej spółdzielni i powstającej w wyniku podziału,
- 2) listę członków lub określenie grup członków przechodzących do powstającej spółdzielni,
- 3) zatwierdzenie bilansu spółdzielni i planu podziału składników majątkowych oraz praw i zobowiązań,
- 4) datę podziału spółdzielni.

Art. 109. § 1. Niezwłocznie po podjęciu przez walne zgromadzenie uchwały o podziale spółdzielni zebranie członków przechodzących do powstającej spółdzielni, a jeżeli uchwałę o podziale spółdzielni podjęło zebranie przedstawicieli — zebranie tych przedstawicieli, którzy przechodzą jako członkowie do powstającej spółdzielni:

- 1) uchwała statut powstającej spółdzielni; statut ten nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków,
- 2) dokonuje wyboru tych organów spółdzielni, do których wyboru powołane jest, według przyjętego statutu, walne zgromadzenie.

§ 2. Podjęcie uchwał, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, wymaga zwykłej większości głosów.

§ 3. Jeżeli liczba członków przechodzących do powstającej spółdzielni jest mniejsza od liczby członków uprawniającej według statutu dotychczasowej spółdzielni do zastąpienia walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, uchwały, o których mowa w § 1, podejmuje w ciągu miesiąca od dnia podjęcia uchwały o podziale spółdzielni zebranie członków przechodzących do powstającej spółdzielni. Zebranie to zwołuje zarząd dotychczasowej spółdzielni, powiadamiając pisemnie zainteresowanych członków o terminie zebrania i porządku jego obrad.

Art. 110. § 1. Zarząd dotychczasowej spółdzielni obowiązany jest, w ciągu siedmiu dni od uchwalenia statutu powstającej spółdzielni, wystąpić do właściwego centralnego związku z wnioskiem o wydanie oświadczenia stwierdzającego celowość założenia powstającej spółdzielni. Przepisy art. 6 § 3—5 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli zarząd powstającej spółdzielni nie został jeszcze wybrany, wybór ten powinien być dokonany niezwłocznie po wydaniu oświadczenia o celowości, o którym mowa w § 1.

§ 3. W terminie czternastu dni od otrzymania oświadczenia o celowości zarząd spółdzielni powstającej obowiązany jest wystąpić z wnioskiem o wpisanie jej do rejestru, a zarząd spółdzielni dotychczasowej — z wnioskiem o wpisanie do rejestru jej podziału. Do wniosków tych należy dołączyć po jednym odpisie uchwały walnego zgromadzenia i oświadczenie o celowości podziału spółdzielni. Ponadto do wniosku o wpisanie do rejestru powstającej spółdzielni stosuje się odpowiednio przepisy art. 7 § 2 i 3 oraz art. 8. W wypadku odmowy wydania

oświadczenia o celowości przepis art. 9 stosuje się odpowiednio, z tym że wniosek powinien być złożony w ciągu czternastu dni.

Art. 111. Wskutek podziału spółdzielni na powstającą spółdzielnię przechodzą z chwilą jej zarejestrowania wynikające z planu podziału składniki majątkowe oraz prawa i zobowiązania. W tym też zakresie wierzyciele i dłużnicy dotychczasowej spółdzielni stają się wierzycielami i dłużnikami powstającej spółdzielni. Jednakże za zobowiązania powstałe przed podziałem spółdzielni spółdzielnia dotychczasowa i nowo powstała odpowiadają solidarnie.

Art. 112. Do podziału spółdzielni stosuje się odpowiednio przepisy art. 100, 105, 106 § 2 i 3.

Dział XII

Likwidacja spółdzielni.

Art. 113. § 1. Spółdzielnia przechodzi w stan likwidacji:

- 1) z upływem okresu, na który, w myśl statutu, spółdzielnię utworzono,
- 2) wskutek zmniejszenia się liczby członków poniżej liczby wskazanej w statucie lub w ustawie, jeżeli spółdzielnia w terminie wyznaczonym przez właściwy centralny związek nie zwiększy liczby członków do liczby obowiązującej,
- 3) wskutek zgodnych uchwał walnych zgromadzeń zapadłych większością $\frac{3}{4}$ głosów na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępnie co najmniej dwóch tygodni.

§ 2. W wypadkach przewidzianych w paragrafie poprzedzającym zarząd spółdzielni (likwidator) zgłosi do rejestru otwarcie likwidacji spółdzielni i zawiadomi o tym właściwy centralny związek. Jeżeli zarząd tego nie uczyni, zgłoszenia dokona właściwy centralny związek, wyznaczając jednocześnie likwidatorów.

Art. 114. § 1. Zarząd właściwego centralnego związku może podjąć uchwałę o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji, jeżeli:

- 1) działalność spółdzielni wykazuje rażące i uporczywe naruszenia przepisów prawa lub statutu,
- 2) spółdzielnia co najmniej od roku nie prowadzi działalności gospodarczej.

§ 2. Uchwałę zarządu, o której mowa w paragrafie poprzedzającym, spółdzielnia może zaskarżyć do sądu w ciągu sześciu tygodni od dnia jej doręczenia wraz z uzasadnieniem. W razie niezaskarżenia uchwały w przepisany termin lub uprawomocnienia się orzeczenia oddalającego powództwo albo umarzającego postępowanie w sprawie, właściwy centralny związek zgłosi do rejestru otwarcie likwidacji, wyznaczając jednocześnie likwidatora.

Art. 115. Jeżeli spółdzielnia nie rozpoczęła działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku, może ulec wykreśleniu z rejestru, na wniosek właściwego centralnego związku bez przeprowadzania likwidacji.

Art. 116. § 1. Spółdzielnia postawiona w stan likwidacji na podstawie art. 113 § 1 pkt 3 może przed upływem roku od dnia podjęcia drugiej uchwały walnego zgromadzenia o likwidacji przywrócić swoją działalność na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością $\frac{3}{4}$ głosów.

§ 2. Zarząd lub likwidator powinni uchwałę o przywróceniu działalności spółdzielni zgłosić niezwłocznie do rejestru, dołączając odpis protokołu walnego zgromadzenia. Dokonany wpis sąd ogłosi w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 117. Spółdzielnia w stanie likwidacji może połączyć się z inną spółdzielnią według zasad przewidzianych w art. 96—102.

Art. 118. § 1. Likwidatorami spółdzielni mogą być członkowie ostatniego zarządu lub osoby wybrane przez walne zgromadzenie, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

§ 2. Likwidator może nie być członkiem spółdzielni. Likwidatorem może być także osoba prawna.

§ 3. Umowę z likwidatorem o wykonywanie czynności likwidacyjnych zawiera rada spółdzielni. W wypadku gdy zwołanie rady napotyka poważne trudności albo gdy likwidatora wyznacza właściwy centralny związek, umowę taką zawiera z likwidatorem ten związek, działając w imieniu spółdzielni.

Art. 119. § 1. Do likwidatora stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące członków zarządu spółdzielni, jeżeli przepisy o likwidacji nie stanowią inaczej.

§ 2. Likwidator nie może zawierać nowych transakcji, chyba że jest to konieczne do likwidacji. Dalej idące ograniczenia może mu nałożyć organ, który go ustanowił. Ograniczenia takie powinny być niezwłocznie zgłoszone przez likwidatora do rejestru.

§ 3. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia lub rady spółdzielni napotyka poważne trudności, właściwy centralny związek może upoważnić likwidatora do dokonania czynności określonego rodzaju, które wymagają uchwały rady lub walnego zgromadzenia spółdzielni.

§ 4. Likwidator może być odwołany w każdej chwili przez organ, który go powołał. Ponadto likwidatora może odwołać z ważnych przyczyn centralny związek.

§ 5. Organ, który odwołuje likwidatora, obowiązany jest równocześnie ustanowić innego.

§ 6. W wypadku odwołania likwidatora przepis art. 51 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 120. Z dniem wpisania do rejestru otwarcia likwidacji wygasają uprzednio udzielone pełnomocnictwa podlegające wpisowi do rejestru.

Art. 121. § 1. Spółdzielnia w likwidacji zachowuje dotychczasową swoją nazwę z dodaniem wyrazów: „w likwidacji”.

§ 2. Osoba prawna wyznaczona na likwidatora składa oświadczenia w imieniu spółdzielni z zachowaniem przepisów normujących składanie oświadczeń tej osoby.

Art. 122. Likwidator powinien niezwłocznie po wyznaczeniu go:

- 1) zgłosić do rejestru wniosek o wpisanie otwarcia likwidacji spółdzielni, jeżeli nie zostało to jeszcze dokonane, i zawiadomić o tym właściwy centralny związek,
- 2) powiadomić banki finansujące spółdzielnię oraz właściwe organy finansowe o otwarciu likwidacji spółdzielni,
- 3) ogłosić w Monitorze Spółdzielczym zawiadomienie o otwarciu likwidacji spółdzielni i wezwać wierzycieli do zgłaszania wierzytelności w terminie sześciu miesięcy od dnia tego ogłoszenia,
- 4) przystąpić do sporządzenia bilansu na dzień otwarcia likwidacji oraz listy zobowiązań spółdzielni,

5) sporządzić plan finansowy likwidacji i plan zaspokojenia zobowiązań.

Art. 123. W czasie likwidacji nie stosuje się przepisów art. 23 i 90 § 1.

Art. 124. § 1. O odmowie zaspokojenia zgłoszonych wierzytelności likwidator powinien zawiadomić wierzyciela pisemnie w ciągu czterech tygodni od dnia zgłoszenia wierzytelności.

§ 2. Na okres przewidziany w paragrafie poprzedzającym bieg przedawnienia lub terminu zawitego ulega zawieszeniu.

§ 3. Uznanie przez likwidatora zgłoszonej wierzytelności przerywa bieg przedawnienia i terminu zawitego także w postępowaniu arbitrażowym, jeżeli zostało dokonane pisemnie.

Art. 125. § 1. Należności przypadające od spółdzielni zaspokajają się w następującej kolejności:

- 1) koszty prowadzenia likwidacji,
- 2) należności ze stosunku pracy i należności, którym przepisy prawa przyznają taką samą ochronę jak należnościom ze stosunku pracy, oraz odszkodowanie z tytułu uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia lub pozbawienia życia, w tym również odszkodowanie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- 3) podatki i inne należności, do których stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych, oraz należności z tytułu kredytów bankowych,
- 4) inne należności.

§ 2. O ile należności nie są jeszcze wymagalne lub są sporne, kwoty potrzebne na ich pokrycie powinny być złożone do depozytu sądowego.

§ 3. Z kwot pozostałych po spłaceniu wszystkich należności i po złożeniu do depozytu sądowego sum całkowicie zabezpieczających należności sporne lub niewymagalne dokonuje się stosunkowej wypłaty udziałów. Wypłaty tej nie można jednak dokonać przed upływem sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wzywającego wierzycieli.

§ 4. Wierzyciele, którzy zgłosili wierzytelności po upływie tego terminu, mogą ich dochodzić z nie rozdzielonego jeszcze majątku spółdzielni.

§ 5. Pozostały majątek spółdzielni zostaje przeznaczony na cele spółdzielcze lub cele społeczne, stosownie do uchwały ostatniego walnego zgromadzenia członków.

Art. 126. § 1. Po zakończeniu likwidacji likwidator przedstawia walnemu zgromadzeniu do zatwierdzenia bilans na dzień zakończenia likwidacji.

§ 2. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia napotyka poważne trudności, likwidator przedstawia bilans do zatwierdzenia właściwemu centralnemu związkowi.

§ 3. Po zatwierdzeniu bilansu na dzień zakończenia likwidacji likwidator zgłasza do rejestru wniosek o wykreślenie spółdzielni z rejestru oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania. Wykreślenie powinno być przez sąd ogłoszone.

Art. 127. W razie zaspokojenia wszelkich należności przypadających od spółdzielni i złożenia do depozytu kwot na zabezpieczenie należności spornych lub niewymagalnych, spółdzielnia może ulec wykreśleniu z rejestru przed zakończeniem prowadzonych przez nią lub przeciwko niej sporów sądowych i arbitrażowych. W takim wypadku w miejsce spółdzielni wchodzi jako strona właściwy centralny związek, który uzyskane w wyniku

procesu sumy pieniężne obowiązany jest użyć zgodnie z postanowieniami uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni.

Art. 128. § 1. Po wykreśleniu spółdzielni z rejestru likwidator odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za wyrządzone im szkody przez niedopełnienie swoich ustawowych obowiązków.

§ 2. Przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio do członków ostatniego zarządu spółdzielni wykreślonej z rejestru w trybie określonym w art. 115.

Art. 129. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, w drodze rozporządzenia, określa sposób i czas przechowywania ksiąg i dokumentów zlikwidowanych spółdzielni.

Dział XIII

Upadłość spółdzielni.

Art. 130. § 1. Ogłoszenie upadłości spółdzielni następuje w razie jej niewypłacalności.

§ 2. Jeżeli według bilansu spółdzielni ogólna wartość jej aktywów nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich zobowiązań, zarząd powinien niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, na którego porządku obrad zamieszcza sprawę dalszego istnienia spółdzielni.

— § 3. Pomimo niewypłacalności spółdzielni walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o dalszym istnieniu spółdzielni, jeżeli wskaże środki umożliwiające wyjście jej ze stanu niewypłacalności.

§ 4. W razie podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o postawieniu spółdzielni w stan upadłości, zarząd spółdzielni obowiązany jest niezwłocznie zgłosić do sądu wniosek o ogłoszenie upadłości.

Art. 131. Z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni będącej w stanie likwidacji obowiązany jest wystąpić do sądu likwidator niezwłocznie po stwierdzeniu niewypłacalności spółdzielni.

Art. 132. § 1. Z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni ma prawo wystąpić także właściwy centralny związek oraz osoby, którym to prawo przysługuje z mocy przepisów prawa upadłościowego.

§ 2. Sąd może na wniosek właściwego centralnego związku lub wierzyciela zarządzić postawienie spółdzielni w stan upadłości, pomimo uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni o dalszym jej istnieniu.

Art. 133. Jeżeli z bilansu sporządzonego przez zarząd lub przez likwidatora okaże się, że majątek spółdzielni, która zaprzestała swojej działalności, nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, a wierzyciele nie wyrażą zgody na ich pokrycie, sąd, na wniosek właściwego centralnego związku, zarządzi wykreślenie spółdzielni z rejestru, zawiadamiając o tym wierzycieli. W takim wypadku nie przeprowadza się postępowania upadłościowego, a o przeznaczeniu pozostałego majątku na cele spółdzielcze lub cele społeczne decyduje właściwy centralny związek.

Art. 134. Przepisy o organach spółdzielni stosuje się także podczas postępowania upadłościowego, jeżeli z przepisów, prawa upadłościowego nie wynika inaczej.

Art. 135. Po ogłoszeniu upadłości członkowie spółdzielni, na żądanie syndyka upadłości, niezwłocznie uiszczają nie wpłaconą jeszcze część udziału.

Art. 136. Po ukonczeniu postępowania upadłościowego syndyk upadłości zgłosi do sądu rejestrowego wniosek o wykreślenie spółdzielni z rejestru.

Art. 137. Do postępowania upadłościowego w sprawach nie uregulowanych niniejszą ustawą stosuje się przepisy prawa upadłościowego.

TYTUŁ II

Przepisy szczególne dla spółdzielni produkcji rolnej, spółdzielni kółek rolniczych, spółdzielni pracy i spółdzielni mieszkaniowych

Dział I

Spółdzielnie produkcji rolnej.

Rozdział I

Rolnicze spółdzielnie produkcyjne.

Oddział I

Przedmiot działalności i członkostwo.

Art. 138. § 1. Przedmiotem gospodarczej działalności rolniczej spółdzielni produkcyjnej jest prowadzenie zespołowego gospodarstwa rolnego w oparciu o osobistą pracę członków.

§ 2. Obok działalności, o której mowa w paragrafie poprzedzającym, rolnicza spółdzielnia produkcyjna może prowadzić działalność wytwórczą i usługową w zakresie ustalonym w statucie.

Art. 139. § 1. Członkami spółdzielni mogą być rolnicy będący:

- 1) właścicielami lub posiadaczami samoistnymi gruntów rolnych,
- 2) dzierżawcami, użytkownikami lub innymi posiadaczami zależnymi gruntów rolnych.

§ 2. Członkami spółdzielni mogą być również inne osoby mające kwalifikacje przydatne do pracy w spółdzielni.

§ 3. Spośród członków założycieli co najmniej pięciu powinno odpowiadać warunkom wymienionym w § 1 pkt 1.

Art. 140. Prawo przyjmowania, wykluczania oraz wykreślenia członków przysługuje walnemu zgromadzeniu.

Oddział 2

Wkłady gruntowe i pieniężne.

Art. 141. § 1. Statut spółdzielni powinien przewidywać, że członek posiadający grunty jest obowiązany wnieść je w całości lub części jako wkład do spółdzielni.

§ 2. Przez wkład gruntowy rozumie się grunty oraz budynki lub ich części i inne urządzenia trwale z gruntem związane, znajdujące się na tych gruntach w chwili ich wniesienia.

§ 3. Wniesienie wkładu gruntowego przez posiadacza zależnego wymaga zgody właściciela.

Art. 142. § 1. Członkowi, który wniósł jako wkład gruntowy całość posiadanych gruntów, przysługuje prawo do działki przyzagrodowej. Statut powinien określać wielkość działek i sposób ich wydzielania.

§ 2. Statut może przewidywać, że członkowi przysługuje prawo do działki przyzagrodowej także w innych wypadkach niż określony w § 1.

Art. 143. Użytkowanie przez spółdzielnię wkładów gruntowych jest odpłatne. Statut określa zasady wynagradzania za użytkowanie tych wkładów.

Art. 144. § 1. Grunty wniesione jako wkłady ocenia się na zasadzie szacunku porównawczego ich wartości użytkowej.

§ 2. Budynki i inne urządzenia stanowiące wkład szacuje się w pieniądzu według stanu i cen z dnia wniesienia.

Art. 145. § 1. Jeżeli statut lub umowa z członkiem inaczej nie postanawia, spółdzielnia nabywa prawo użytkowania wkładu gruntowego wniesionego przez członka, z chwilą przejęcia tego wkładu.

§ 2. Użytkowanie przez spółdzielnię wniesionych przez członka wkładów gruntowych regulują przepisy Kodeksu cywilnego.

Art. 146. W umowie między spółdzielnią a członkiem można wyłączyć z zakresu użytkowania budynki oraz inne urządzenia trwale związane z gruntem wniesionym jako wkład wraz z działką niezbędną do korzystania z nich.

Art. 147. § 1. Członek będący właścicielem gruntu stanowiącego jego wkład może tym gruntem rozporządzać aktami między żyjącymi lub na wypadek śmierci, jednakże o zamierzonym przeniesieniu własności gruntu na osobę nie będącą członkiem tej samej spółdzielni powinien spółdzielnię uprzedzić co najmniej na trzy miesiące przed dokonaniem tej czynności.

§ 2. W razie odpłatnego przeniesienia własności wkładu gruntowego, spółdzielni przysługuje prawo pierwokupu. Nie dotyczy to wypadku przeniesienia własności wkładu na rzecz innego członka tej samej spółdzielni.

§ 3. Grunt przeniesiony na własność innego członka tej samej spółdzielni powiększa wkład nabywcy.

Art. 148. § 1. Członek może wycofać swój wkład gruntowy dopiero po ustaniu członkostwa.

§ 2. Jeżeli statut przewiduje obowiązek wniesienia tylko części posiadanych gruntów, członek może w czasie trwania członkostwa wycofać za wypowiedzeniem część swego wkładu gruntowego, wniesioną ponad obowiązek określony w statucie.

§ 3. Członek wycofujący swój wkład otrzymuje ten sam grunt, który wniósł, jeżeli potrzeby gospodarki zespołowej nie stoją temu na przeszkodzie. W przeciwnym wypadku otrzymuje równoważny grunt z uwzględnieniem interesów obu stron.

§ 4. W wypadku gdy występuje różnica w obszarze lub wartości użytkowej zwracanych gruntów, następuje między stronami rozliczenie według cen rynkowych z dnia rozliczenia.

§ 5. Przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się odpowiednio do budynków i innych urządzeń stanowiących wkład, przy uwzględnieniu na rzecz spółdzielni stopnia ich normalnego zużycia na skutek użytkowania zgodnego z przeznaczeniem.

Art. 149. W wypadku gdy grunt został wniesiony przez posiadacza samoistnego, a do chwili ustania członkostwa zasiedzenie nie nastąpiło, przedmiotem dalszego zasiedzenia staje się działka zamienna.

Art. 150. § 1. Statut powinien określać termin i okres wypowiedzenia członkostwa, a także termin wycofania wkładu gruntowego i dokonania przez strony ostatecznych z tego tytułu rozliczeń w wypadku ustania członkostwa z jakichkolwiek przyczyn.

§ 2. Statut powinien określać również termin wypowiadzenia części wkładu gruntowego w czasie trwania członkostwa oraz termin wycofania tego wkładu i dokonania przez strony ostatecznych rozliczeń z tego tytułu.

Art. 151. Następcy prawni członka, jak również nie będący członkami właściciele gruntów wniesionych za ich zgodą do spółdzielni, mogą wycofać wkład gruntowy według zasad odnoszących się do członka, który wypowiadzał członkostwo.

Art. 152. § 1. Statut spółdzielni może zobowiązywać członków do wniesienia określonego wkładu pieniężnego. Na poczet tego wkładu spółdzielnia może przyjąć środki produkcji, jak: inwentarz żywy, pasze, materiał siewny, urządzenia, maszyny i narzędzia przydatne w gospodarstwie zespołowym. Środki te podlegają oszacowaniu według stanu i cen z dnia wniesienia.

§ 2. Wkład pieniężny, jak i środki produkcji wniesione na jego poczet są przeliczane według cen urzędowych skupu na kwintale żyta.

§ 3. Wkład pieniężny jest oprocentowany. Statut określa wysokość oprocentowania, która nie może przekraczać najwyższej wysokości oprocentowania ustalonej dla terminowych, imiennych wkładów oszczędnościowych.

§ 4. Wypłata odsetek od wkładu pieniężnego następuje raz w roku w terminie wskazanym w statucie. Strony mogą uzgodnić, że należne za dany rok odsetki zostaną zaliczone na powiększenie wkładu pieniężnego członka.

Art. 153. § 1. Wkład pieniężny podlega zwrotowi w wypadku ustania członkostwa. Zwrot następuje w gotówce w kwocie umożliwiającej nabycie liczby kwintali żyta ustalonej w trybie art. 152 § 2.

§ 2. Na żądanie członka, który wniósł na poczet wkładu środki produkcji, spółdzielnia zwraca w terminie ustalonym między stronami wkład w środkach produkcji odpowiadających rodzajem i jakością środkom wniesionym przez członka.

§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się do następców prawnych członka.

Art. 154. § 1. Jeżeli statut dopuszcza możliwość wnoszenia nadobowiązkowego wkładu pieniężnego — wkład taki może być zwrócony w czasie trwania członkostwa.

§ 2. Do wkładu nadobowiązkowego stosuje się odpowiednio przepisy art. 152 i 153.

Oddział 3

Praca.

Art. 155. § 1. Zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez walne zgromadzenie, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni.

§ 2. Przy przydzielaniu pracy członkom spółdzielnia powinna uwzględniać ich kwalifikacje zawodowe i osobiste.

Art. 156. § 1. Oprócz członków spółdzielnia może zatrudniać także ich domowników.

§ 2. Za domownika członka uważa się każdego członka jego rodziny, a także inne osoby, jeżeli zamieszkują z nim wspólnie i prowadzą z nim wspólne gospodarstwo domowe.

Art. 157. Przy wykonywaniu prac wymagających szczególnych kwalifikacji lub przy wykonywaniu prac sezonowych i dorywczych spółdzielnia może zatrudniać poza członkami i domownikami także inne osoby.

Art. 158. § 1. Członkowie wynagradzani są za pracę w formie udziału w dochodzie spółdzielni stosownie do wkładu ich pracy.

§ 2. Statut spółdzielni powinien określać jednostkę stanowiącą miernik oceny wkładu pracy członków.

§ 3. Szczegółowe zasady oceny wkładu pracy dla określenia udziału członków w dochodzie spółdzielni ustala walne zgromadzenie, uwzględniając warunki pracy, potrzebne kwalifikacje oraz odpowiedzialność z tytułu powierzonej funkcji.

Art. 159. Domownikowi przysługuje wynagrodzenie za pracę według zasad odnoszących się do członka, chyba że w umowie zastrzeżono inny sposób wynagradzania.

Art. 160. Członkom i ich domownikom przysługuje prawo do corocznego urlopu wypoczynkowego w wymiarze i według zasad określonych w statucie. Statut określa także sposób obliczania wynagrodzenia przysługującego za czas urlopu.

Art. 161. § 1. Kobietom będącym członkami spółdzielni i kobietom pracującym w spółdzielni, a będącym domownikami członków spółdzielni, przysługuje prawo do urlopu macierzyńskiego oraz innych świadczeń związanych z okresem ciąży, urodzeniem i wychowaniem małego dziecka na zasadach określonych w przepisach prawa pracy.

§ 2. Uprawnienia, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, przysługują w wypadku przepracowania w spółdzielni okresu pracy wymaganego do uzyskania świadczeń określonych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin.

Art. 162. § 1. Członkowie spółdzielni będący emerytami lub rencistami, zachowują prawa członkowskie przewidziane w statucie.

§ 2. Członków, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, nieobecnych na walnym zgromadzeniu, nie wlicza się do liczby członków wymaganej w statucie dla ważności podejmowanych uchwał.

Oddział 4

Dochodzenie i ochrona roszczeń z tytułu pracy.

Art. 163. Roszczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę członek może dochodzić w drodze sądowej bez wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego.

Art. 164. Roszczenia członka i domownika z tytułu wynagrodzenia za pracę przedawniają się z upływem lat trzech od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Art. 165. Wynagrodzenia członka i domownika za pracę korzystają z takiej samej ochrony, jaką prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.

Oddział 5

Fundusze spółdzielni, dochód i jego podział.

Art. 166. Dochód ogólny spółdzielni stanowi różnicę między przychodem uzyskanym w danym roku obrachunkowym z produkcji i usług oraz dochodów nadzwyczaj-

nych a sumą poniesionych kosztów na tę działalność, pomniejszoną o straty nadzwyczajne i należne podatki oraz powiększoną lub pomniejszoną o różnicę wartości zapasów między stanem na koniec roku obrachunkowego a stanem na początek tego roku. Przy ustalaniu dochodu ogólnego uwzględnia się udział spółdzielni w wyniku finansowym innych organizacji.

Art. 167. Spółdzielnia tworzy następujące fundusze własne:

- 1) fundusz udziałowy powstający z wpłat udziałów członkowskich,
- 2) fundusz zasobowy powstający z wpłat przez członków wpisowego, części dochodu ogólnego, wartości majątkowych otrzymanych nieodpłatnie oraz przedawnionych i prekludowanych zobowiązań; fundusz zasobowy zwiększa się o wartość środków trwałych i innych finansowanych ze środków własnych spółdzielni, przeznaczonych na inwestycje, a zmniejsza o środki trwałe i inne wartości zlikwidowane lub sprzedane, a także o umorzenia i straty losowe.

Art. 168. § 1. Spółdzielnia przeznacza co najmniej 10% dochodu ogólnego na fundusze: zasobowy, socjalno-kulturalny, mieszkaniowy oraz fundusz rozwoju. Odpis na fundusz zasobowy powinien wynosić co najmniej 5% dochodu ogólnego.

§ 2. Fundusz rozwoju, o którym mowa w paragrafie poprzedzającym, tworzony w centralnym związku jest przeznaczony na udzielanie pomocy zrzeszonym w tym związku spółdzielniom oraz podejmowanie zadań ułatwiających im działalność.

§ 3. Wysokość odpisu na fundusz rozwoju, oraz zasady gospodarowania tym funduszem ustala zjazd delegatów właściwego centralnego związku.

Art. 169. § 1. Statut spółdzielni może przewidzieć powiększenie wkładów pieniężnych z dochodu ogólnego. W takim wypadku statut określa wysokość dokonywanych odpisów i sposób podziału między członków środków przeznaczonych na te wkłady.

§ 2. Statut spółdzielni określa uprawnienia członka do wycofania w czasie trwania członkostwa części wkładu pieniężnego, o której mowa w paragrafie poprzedzającym.

Art. 170. Statut spółdzielni może przewidzieć tworzenie z dochodu ogólnego innych funduszy niż przewidziane w art. 168.

Art. 171. § 1. Część dochodu ogólnego powstała po dokonaniu odpisów na fundusze, o których mowa w art. 168 i 170, stanowi dochód podzielny podlegający podziałowi między członków i domowników z tytułu wkładu ich pracy oraz z innych tytułów przewidzianych w statucie.

§ 2. Statut może przewidywać uprawnienie walnego zgromadzenia do dokonywania odpisów z dochodu podzielnego na rezerwę stabilizacji udziału w dochodzie członków i domowników w latach następnych. W takim wypadku statut powinien określać zasady wykorzystywania tej rezerwy.

§ 3. Podział dochodu podzielnego następuje w ciągu miesiąca po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie bilansu danego roku obrachunkowego. Na poczet podziału spółdzielnia może wypłacać członkom i domownikom zaliczki według zasad ustalonych w statucie.

Art. 172. W sprawach nie uregulowanych w art. 166—171 mają odpowiednie zastosowanie przepisy dzia-

łu VII części I tytułu I niniejszej ustawy, z wyjątkiem przepisów art. 75—78, 81, 82, 84 oraz 85.

Rozdział 2

Rolnicze spółdzielnie specjalistyczne.

Art. 173. Przedmiotem gospodarczej działalności rolniczej spółdzielni specjalistycznej jest prowadzenie zespołowego gospodarstwa rolnego obejmującego określony rodzaj produkcji, w powiązaniu z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi członków, oraz współdziałanie w rozwijaniu wyspecjalizowanej produkcji rolnej w tych gospodarstwach.

Art. 174. Członkami spółdzielni mogą być osoby odpowiadające wymaganiom przewidzianym w art. 139.

Art. 175. § 1. Członek obowiązany jest wnieść wkład pieniężny w wysokości ustalonej w statucie.

§ 2. Statut może przewidywać obowiązek wniesienia przez członka, jako wkładu, części posiadanych przez niego gruntów przydatnych do zespołowego gospodarstwa rolnego.

Art. 176. § 1. Statut powinien określać zasady współdziałania między gospodarstwem zespołowym a indywidualnymi gospodarstwami członków. W szczególności statut powinien nakładać na członków obowiązek dokonywania określonych świadczeń w zakresie produkcji lub usług na rzecz gospodarstwa zespołowego oraz na spółdzielnię obowiązek współdziałania w organizowaniu w gospodarstwach członków określonych działów produkcji, jak i udzielania pomocy członkom w specjalizacji ich gospodarstw, a także obowiązek odbioru wyprodukowanych w tych gospodarstwach produktów w zakresie związanym z działalnością spółdzielni.

§ 2. Statut powinien również określać ogólne zasady umów dotyczących dostarczania przez członków produktów rolnych wytworzonych w ich gospodarstwach lub świadczenia usług na rzecz spółdzielni.

Art. 177. W sprawach nie uregulowanych w artykułach poprzedzających do rolniczych spółdzielni specjalistycznych stosuje się odpowiednio przepisy art. 142—172 i odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

Rozdział 3

Inne spółdzielnie zajmujące się produkcją rolną.

Art. 178. § 1. Poza spółdzielniami wymienionymi w rozdziale 1 i 2 niniejszego działu mogą być tworzone inne spółdzielnie, których podstawowym przedmiotem działalności jest prowadzenie zespołowego gospodarstwa rolnego.

§ 2. Jeżeli w takich spółdzielniach członkowie-osoby fizyczne mają według statutu wynikający z członkostwa obowiązek wnoszenia w całości lub w części wkładów gruntowych i pieniężnych oraz pracy w spółdzielni, to — w braku odmiennych postanowień statutowych — stosuje się do nich odpowiednio przepisy art. 142—172 i odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Statut może w szczególności przewidywać odpowiednie stosowanie wyłącznie przepisów art. 142—154 i odpowiednich przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących rolniczych spółdzielni produkcyjnych, a w pozostałym zakresie — przepisów części I tytułu I działu VII i przepisów prawa pracy. Dotyczy to zwłaszcza tworzonych z inicjatywy kółek rolniczych spółdzielni zrzeszających osoby fizyczne.

Rozdział 4

Rozpoznawanie sporów.

Art. 179. Spory, których stroną są spółdzielnie produkcji rolnej mające za podstawowy przedmiot działalności prowadzenie zespołowego gospodarstwa rolnego, rozpoznaje sąd.

Dział II

Spółdzielnie kółek rolniczych (usług rolniczych).

Art. 180. § 1. Przedmiotem gospodarczej działalności spółdzielni kółek rolniczych (usług rolniczych) jest świadczenie usług dla rolnictwa i innych rodzajów usług wynikających z potrzeb środowiska wiejskiego.

§ 2. Spółdzielnia może również zajmować się wytwarzaniem środków i materiałów dla rolnictwa, przetwórstwem rolnym i produkcją rolną (prowadzeniem gospodarstwa rolnego).

§ 3. W wypadku gdy spółdzielnia zrzesza obok osób prawnych również osoby fizyczne i zajmuje się produkcją rolną (prowadzeniem gospodarstwa rolnego), a jej członkowie-osoby fizyczne mają według statutu wynikający z członkostwa obowiązek wnoszenia w całości lub części wkładów gruntowych i pieniężnych, to w braku odmiennych postanowień statutowych stosuje się do nich odpowiednio przepisy art. 142—154 i odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

Dział III

Spółdzielnie pracy.

Art. 181. § 1. Przedmiotem gospodarczej działalności spółdzielni pracy jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków.

§ 2. Przedmiotem działalności spółdzielni inwalidów i spółdzielni niewidomych jest zawodowa i społeczna rehabilitacja inwalidów i niewidomych przez pracę w prowadzonym wspólnie przedsiębiorstwie.

§ 3. Spółdzielnie, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, dla umożliwienia wykonywania swych zadań statutowych korzystają z wszechstronnej pomocy naczelnych i terenowych organów władzy i administracji państwowej oraz ze zwolnień i ulg w świadczeniach publicznoprawnych.

§ 4. Spółdzielnie pracy rękodziela ludowego i artystycznego tworzą nowe i kultywują tradycyjne wartości kultury materialnej, organizują i rozwijają rękodzieło ludowe i artystyczne, sztukę i przemysł artystyczny.

Art. 182. § 1. Spółdzielnia i członek spółdzielni mają obowiązek pozostawania ze sobą w stosunku pracy. Poza wyjątkami przewidzianymi w przepisach ustawy odmowa nawiązania stosunku pracy lub pozostawania w takim stosunku stanowi naruszenie istotnych praw i obowiązków wynikających ze stosunku członkostwa.

§ 2. Członek ma prawo do zatrudnienia stosownie do swoich kwalifikacji zawodowych i osobistych oraz aktualnych możliwości gospodarczych spółdzielni.

§ 3. Stosunek pracy pomiędzy spółdzielnią a jej członkiem nawiązuje się przez spółdzielczą umowę o pracę.

§ 4. W razie nienawiązania stosunku pracy z winy spółdzielni, członek może dochodzić przez cały czas trwania członkostwa zawarcia spółdzielczej umowy o pracę;

Niezależnie od tego może on, w ciągu roku od dnia powstania członkostwa, dochodzić odszkodowania według przepisów prawa cywilnego.

Art. 183. § 1. Za pracę w spółdzielni członek spółdzielni otrzymuje wynagrodzenie, na które składa się wynagrodzenie bieżące i odpowiedni do wkładu pracy udział w części nadwyżki bilansowej przeznaczonej do podziału między członków.

§ 2. Wynagrodzenie bieżące członka i jego udział w nadwyżce bilansowej korzystają z ochrony, jaką prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.

Art. 184. § 1. Wypowiedzenie członkowi spółdzielni warunków pracy lub płacy jest dopuszczalne:

- 1) gdy jest uzasadnione potrzebami gospodarczymi lub organizacyjnymi spółdzielni, a w szczególności wprowadzeniem nowych zasad wynagradzania, likwidacją działu pracy, w którym członek jest zatrudniony, likwidacją zajmowanego przez niego stanowiska pracy albo koniecznością zatrudnienia na danym stanowisku osoby o wyższych lub specjalnych kwalifikacjach,
- 2) w razie utraty przez członka zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy stwierdzonej orzeczeniem lekarskim albo niezawinionej przez niego utraty uprawnień koniecznych do jej wykonywania.

§ 2. Zaproponowane członkowi nowe warunki pracy lub płacy powinny odpowiadać jego kwalifikacjom i możliwościom gospodarczym spółdzielni.

Art. 185. W razie gospodarczej konieczności walne zgromadzenie, w celu zapewnienia pracy wszystkim członkom, może skrócić równomiernie czas pracy i zmniejszyć odpowiednio wynagrodzenie członków bez wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę lub jej warunków. Uchwała walnego zgromadzenia powinna dotyczyć co najmniej jednego działu pracy lub wszystkich członków wykonujących pracę tego samego rodzaju.

Art. 186. § 1. Spółdzielcza umowa o pracę wygasa z ustaniem członkostwa oraz w wypadkach, w których przepisy prawa pracy przewidują wygaśnięcie umowy o pracę z mocy prawa.

§ 2. Rozwiązanie spółdzielczej umowy o pracę w czasie trwania członkostwa jest niedopuszczalne, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 187 i 189 oraz rozwiązania tej umowy na skutek nieuzasadnionej odmowy przyjęcia nowych warunków pracy lub płacy, a także rozwiązania jej na mocy porozumienia stron przy jednoczesnym wypowiedzeniu przez członka członkostwa.

Art. 187. Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę w czasie trwania członkostwa, z zachowaniem przewidzianego w Kodeksie pracy okresu wypowiedzenia, w razie:

- 1) zmniejszenia na podstawie uchwały rady spółdzielni stanu zatrudnienia podyktowanego gospodarczą koniecznością,
- 2) przyznania członkowi prawa do emerytury.

Art. 188. § 1. W razie naruszenia przez spółdzielnię przepisów art. 184, art. 187 i art. 191, członkowi spółdzielni służy roszczenie o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę lub jej warunków, a jeżeli spółdzielcza umowa o pracę uległa już rozwiązaniu — roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach.

§ 2. Członkowi spółdzielni, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje za czas po-

zostawania bez pracy, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy, wynagrodzenie obliczone na podstawie przeciętnego wynagrodzenia bieżącego z ostatnich trzech miesięcy oraz odpowiedni udział w części nadwyżki bilansowej. Wynagrodzenie to zmniejsza się o wynagrodzenie za pracę, które członek spółdzielni uzyskał podejmując w tym czasie zatrudnienie w innym zakładzie pracy.

§ 3. Przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio do członka spółdzielni, który po wypowiedzeniu mu warunków pracy lub płacy z naruszeniem art. 184 przystąpił do pracy na warunkach określonych w tym wypowiedzeniu.

Art. 189. § 1. W czasie trwania członkostwa spółdzielnia może rozwiązać spółdzielczą umowę o pracę bez wypowiedzenia tylko z przyczyn uzasadniających według przepisów Kodeksu pracy takie rozwiązanie umowy bez winy pracownika.

§ 2. Członkowi, z którym rozwiązano spółdzielczą umowę o pracę bez wypowiedzenia mimo braku przyczyn, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, lub z naruszeniem przepisu art. 191, służy roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach.

§ 3. Członkowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy według zasad określonych w art. 188 § 2, nie mniej jednak niż w wysokości jedno-miesięcznego wynagrodzenia.

Art. 190. § 1. Wypowiedzenie albo rozwiązanie spółdzielczej umowy o pracę, jak również wypowiedzenie warunków pracy lub płacy wymaga przewidzianego w Kodeksie pracy współdziałania z organami związku zawodowego, jeżeli związek taki działa w spółdzielni.

§ 2. Przepisy art. 184 oraz art. 187—189 nie wyłączają stosowania korzystniejszych dla członków spółdzielni przepisów prawa pracy, zakazujących lub ograniczających wypowiedzenie umowy o pracę, wypowiedzenie przewidzianych tą umową warunków albo jej rozwiązanie bez wypowiedzenia.

Art. 191. Oświadczenie spółdzielni o wypowiedzeniu spółdzielczej umowy o pracę, o rozwiązaniu tej umowy bez wypowiedzenia albo o wypowiedzeniu warunków pracy lub płacy powinno być złożone w formie pisemnej z podaniem przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie albo rozwiązanie.

Art. 192. § 1. Po ustaniu przyczyn, które uzasadniały wypowiedzenie albo rozwiązanie przez spółdzielnię spółdzielczej umowy o pracę bez wypowiedzenia w czasie trwania członkostwa, spółdzielnia i członek spółdzielni obowiązani są zawrzeć spółdzielczą umowę o pracę.

§ 2. W razie naruszenia przez spółdzielnię obowiązku, o którym mowa w paragrafie poprzedzającym, członkowi spółdzielni służy roszczenie o nawiązanie spółdzielczej umowy o pracę o treści odpowiadającej aktualnym możliwościom gospodarczym spółdzielni. Członkowi, który podjął pracę, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy na zasadach określonych w art. 188 § 2, z tym że za podstawę obliczenia wysokości przeciętnego wynagrodzenia przyjmuje się wynagrodzenie ustalone dla nowo podjętej pracy.

Art. 193. § 1. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić:

- 1) z przyczyn uzasadniających według przepisów prawa pracy rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika,

- 2) w razie ciężkiego naruszenia obowiązków członkowskich lub umyślnego działania na szkodę spółdzielni.

§ 2. Przepisy paragrafu poprzedzającego nie wyłączają stosowania art. 24 § 1.

§ 3. Wykluczenie nie może nastąpić po upływie jednego miesiąca od uzyskania przez spółdzielnię wiadomości o okolicznościach je uzasadniających.

§ 4. Wykluczenie członka, który był zatrudniony na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa pracy wiążą z rozwiązaniem przez zakład pracy umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Art. 194. § 1. Wykreślenie z rejestru członków spółdzielni może nastąpić tylko w wypadku, gdy:

- 1) członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię,
- 2) członek utracił w znacznym stopniu lub całkowicie zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy,
- 3) członek utracił pełną zdolność do czynności prawnych, a statut nie przewiduje członkostwa osób nie mających takiej zdolności.

§ 2. W wypadku wymienionym w § 1 pkt 2 wykreślenie staje się skuteczne po upływie okresu przewidzianego w Kodeksie pracy dla wypowiedzenia umowy o pracę.

Art. 195. Jeżeli w spółdzielni działa związek zawodowy, spółdzielnia podejmuje uchwałę o wykluczeniu członka ze spółdzielni albo o wykreśleniu go z rejestru członków po zasięgnięciu opinii właściwego organu związku zawodowego.

Art. 196. § 1. Członkowi spółdzielni zatrudnionemu na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, którego spółdzielnia wykluczyła lub wykreśliła z rejestru członków z naruszeniem przepisów art. 193—195, przysługują roszczenia przewidziane w przepisach art. 189 § 1 i 2 lub, jeżeli jest to dla członka korzystniejsze, w przepisach prawa pracy dotyczących uprawnienia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez zakład pracy umowy o pracę bez wypowiedzenia.

§ 2. Roszczeń, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, członek może dochodzić tylko wtedy, gdy dochodzi uchylenia uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu.

§ 3. Jeżeli wykluczenie albo wykreślenie było uzasadnione, lecz nastąpiło z naruszeniem przepisu art. 193 § 3 lub art. 195, powództwo członka o uchylenie uchwały o wykluczeniu albo o wykreśleniu i o przywrócenie do pracy może być oddalone, o ile dalsze pozostawanie członka w spółdzielni nie daloby się pogodzić z zasadami współżycia społecznego.

§ 4. Członkowi spółdzielni, który mimo bezzasadnego wykluczenia ze spółdzielni albo wykreślenia z rejestru członków nie dochodzi przywrócenia do pracy ani nawiązania członkostwa, przysługuje odszkodowanie odpowiadające wynagrodzeniu za okres wypowiedzenia.

Art. 197. § 1. Spory ze spółdzielczej umowy o pracę rozpatrują sądy.

§ 2. Termin do wszczęcia przez członka spółdzielni postępowania przed sądem w sprawach dotyczących wypowiedzenia warunków pracy lub płacy, spółdzielczej umowy o pracę, jej wypowiedzenia, rozwiązania oraz od-

mowy jej nawiązania wynosi czternaście dni i liczy się od dnia doręczenia pisemnego zawiadomienia członka o oświadczeniu spółdzielni w tych sprawach wraz z uzasadnieniem.

§ 3. Roszczenia wynikające z członkostwa, o których mowa w art. 182 § 4 i art. 192 § 2, mogą być dochodzone przed sądem po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego lub po bezskutecznym upływie terminów ustalonych w statucie spółdzielni do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy. W tych wypadkach termin określony w paragrafie poprzedzającym biegnie od dnia doręczenia członkowi spółdzielni zawiadomienia wraz z uzasadnieniem o uchwale organu odwoławczego podjętej w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym lub od upływu terminu ustalonego w statucie spółdzielni do podjęcia uchwały.

§ 4. Członek może wystąpić na drogę postępowania wewnątrzspółdzielczego także w innych sprawach dotyczących spółdzielczej umowy o pracę niż wymienione w § 3. W takim wypadku przepisy art. 32 i art. 33 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 198. § 1. Sprawy o istnienie członkostwa, o wykluczenie ze spółdzielni albo o wykreślenie z rejestru członków, a także sprawy o roszczenia z tytułu niezgodnego z prawem wykluczenia ze spółdzielni albo wykreślenia z rejestru członków rozpoznają sądy właściwe dla spraw o prawa niemajątkowe.

§ 2. Członek może dochodzić w drodze sądowej uchylenia uchwały rady spółdzielni o wykluczeniu lub wykreśleniu bez wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego. W takim wypadku zaskarżeniu przez członka podlega uchwała rady spółdzielni; termin do wniesienia powództwa o uchylenie tej uchwały wynosi sześć tygodni i liczy się od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia o wykluczeniu albo wykreśleniu wraz z uzasadnieniem.

§ 3. Termin określony w paragrafie poprzedzającym dotyczy również dochodzenia przez członka roszczenia o odszkodowanie z tytułu bezzasadnego wykluczenia lub wykreślenia.

Art. 199. W sprawach nie uregulowanych przepisami art. 182—198 do spółdzielczej umowy o pracę stosuje się odpowiednio przepisy prawa pracy, z wyjątkiem przepisów Kodeksu pracy o zawieraniu umów o pracę na okres próbny i okres wstępny.

Art. 200. § 1. Statut spółdzielni może uzależnić przyjęcie na członka od odbycia okresu kandydackiego. W takim wypadku statut powinien wskazywać organ spółdzielni uprawniony do przyjmowania kandydatów i określać czas trwania okresu kandydackiego. Okres ten dla kandydata, który w żadnym zakładzie nie przepracował co najmniej jednego roku, nie może być krótszy od jednego roku.

§ 2. W stosunku do kandydatów na członków spółdzielni termin przewidziany w art. 17 § 3 biegnie od dnia zakończenia okresu kandydackiego.

§ 3. Do kandydatów na członków spółdzielni stosuje się przepisy Kodeksu pracy dotyczące osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony, jednakże stosunek pracy między kandydatem a spółdzielnią może być rozwiązany wcześniej, z zachowaniem terminów i zasad przewidzianych w przepisach Kodeksu pracy dla rozwiązania umowy zawartej na czas nieokreślony.

§ 4. Statut może przyznać kandydatom niektóre prawa i obowiązki członków spółdzielni.

§ 5. Pracownicy spółdzielni zatrudnieni co najmniej dwanaście miesięcy na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, ubiegający się o przyjęcie na członków spółdzielni, są zwolnieni od odbycia okresu kandydackiego. Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia takiego pracownika na członka, jeżeli spełnia on wymagania statutowe, a spółdzielnia ma możliwość dalszego jego zatrudnienia.

Art. 201. § 1. Statut może przewidywać zatrudnienie wszystkich lub niektórych członków nie na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, lecz na podstawie umowy o pracę nakładczą, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem działalności spółdzielni. Spółdzielnia ma obowiązek równomiernie rozdzielać pracę między tych członków, z uwzględnieniem ich kwalifikacji.

§ 2. Do członków spółdzielni, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, stosuje się odpowiednio przepisy art. 182 § 1, 2 i 4, art. 183 oraz art. 186 § 1.

Art. 202. § 1. Do członków zatrudnionych na podstawie umowy o pracę nakładczą, poza przepisami, o których mowa w art. 201 § 2, stosuje się odpowiednio także przepisy art. 184, 185, 187—198 i 200.

§ 2. W sprawach nie uregulowanych w art. 201 oraz w paragrafie poprzedzającym stosuje się w zakresie wypowiedzenia umowy o pracę nakładczą, jej rozwiązania bez wypowiedzenia i jej wygaśnięcia odpowiednie przepisy prawa pracy dotyczące umowy o pracę. W pozostałym zakresie stosuje się przepisy tego prawa dotyczące umowy o pracę nakładczą.

Art. 203. Statut spółdzielni powinien określać szczegółowe prawa i obowiązki członków zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia albo umowy o dzieło oraz przychylny uzasadniające wykluczenie tych członków ze spółdzielni lub wykreślenie ich z rejestru członków.

Dział IV

Spółdzielnie mieszkaniowe.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 204. § 1. Przedmiotem działalności spółdzielni mieszkaniowej jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków i ich rodzin oraz potrzeb gospodarczych i kulturalnych, wynikających z zamieszkiwania w spółdzielczym osiedlu lub budynku.

§ 2. Dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych spółdzielnia może:

- 1) przydzielać członkom lokale mieszkalne w budynkach stanowiących własność spółdzielni,
- 2) budować domy jednorodzinne w celu przeniesienia na rzecz członków własności tych domów lub inne domy w celu przeniesienia na rzecz członków znajdujących się w nich lokali mieszkalnych,
- 3) udzielać pomocy członkom w budowie przez nich domów mieszkalnych.

§ 3. Statut spółdzielni powinien określać, w jakich formach, spośród wymienionych w paragrafie poprzedzającym, spółdzielnia zaspokaja potrzeby mieszkaniowe członków.

§ 4. Spółdzielnia może przejmować nie stanowiące jej własności budynki w administrację, jeżeli jest to gospodarczo i społecznie uzasadnione.

Art. 205. Liczba członków oczekujących w spółdzielni na przydział lokali mieszkalnych powinna odpowiadać liczbie mieszkań przewidzianych do budowy. Z członkiem ubiegającym się o przydział lokalu spółdzielnia zawiera w ciągu trzech miesięcy od dnia jego przyjęcia umowę określającą kolejność, w jakiej uzyska przydział. Zasady zawierania umów i ustalania kolejności przydziału określa statut uwzględniający wytyczne rady właściwego centralnego związku.

Art. 206. § 1. Członkowi spółdzielni może przysługiwać prawo tylko do jednego spółdzielczego lokalu mieszkalnego.

§ 2. W razie nabycia prawa do więcej niż jednego spółdzielczego lokalu mieszkalnego, członek obowiązany jest w ciągu sześciu miesięcy od dnia wezwania go przez spółdzielnię zlikwidować stan sprzeczny z przepisem paragrafu poprzedzającego. Po bezskutecznym upływie tego terminu właściwa spółdzielnia podejmuje uchwałę o wygaśnięciu później nabytego prawa.

§ 3. Przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio, gdy prawo do więcej niż jednego spółdzielczego lokalu mieszkalnego nabędą małżonkowie, chyba że mają oni z przyczyn uzasadnionych osobne miejsca zamieszkania.

§ 4. Osobie prawnej będącej członkiem spółdzielni nie przysługuje prawo do lokalu mieszkalnego.

Art. 207. Członkiem spółdzielni mieszkaniowej może być osoba ubezwłasnowolniona. W razie nabycia prawa do lokalu mieszkalnego w drodze dziedziczenia lub na podstawie zapisu oraz w innych wypadkach określonych w statucie (art. 15 § 3), w poczet członków spółdzielni mieszkaniowej może być przyjęta także osoba małoletnia.

Art. 208. § 1. Członkowie spółdzielni obowiązani są uczestniczyć w kosztach budowy, eksploatacji i utrzymania nieruchomości spółdzielczych, działalności społeczno-wychowawczej oraz w zobowiązaniach spółdzielni z innych tytułów przez wnoszenie wkładów mieszkaniowych lub budowlanych oraz uiszczanie innych opłat zgodnie z postanowieniami statutu.

§ 2. Jeżeli spółdzielnia zaspokaja potrzeby członków w różnych formach, statut powinien określać sposób rozłożenia kosztów działalności spółdzielni na poszczególne grupy członków.

§ 3. Wartość środków trwałych i innych finansowanych bezpośrednio z funduszu udziałowego lub wkładów mieszkaniowych i budowlanych nie zwiększa funduszu zasobowego; umorzenie wartości tych środków trwałych obciąża odpowiednio fundusz udziałowy lub wkłady mieszkaniowe i budowlane.

§ 4. Różnica między kosztami a dochodami gospodarki zasobami mieszkaniowymi spółdzielni większa odpowiednio koszty lub dochody tej gospodarki w roku następnym.

§ 5. Opłaty spółdzielni na fundusz rozwoju obciążają koszty jej działalności gospodarczej. Przepisy art. 76 § 2 stosuje się odpowiednio.

§ 6. Spółdzielnia tworzy fundusz nagród w wysokości ustalonej przez walne zgromadzenie. Odpisy na ten fundusz obciążają koszty działalności spółdzielni.

Art. 209. § 1. Jeżeli lokal lub budynek wymaga remontu obciążającego spółdzielnię, przebudowy lub przeprowadzenia modernizacji, spółdzielnia może żądać od osób korzystających z tego lokalu lub budynku jego udostępnienia w celu wykonania koniecznych robót.

§ 2. Jeżeli rodzaj remontu lub zamierzonej modernizacji budynku tego wymaga, osoby zajmujące lokal (budynek) obowiązane są na żądanie i koszt spółdzielni przenieść się do lokalu zamiennego, a w razie niemożności dostarczenia takiego lokalu — do pomieszczenia zastępczego na okres wykonywania naprawy lub modernizacji ściśle oznaczony i podany do wiadomości zainteresowanych. Okres ten w wypadku przeniesienia do pomieszczenia zastępczego nie może być dłuższy niż dwanaście miesięcy.

§ 3. W okresie zamieszkiwania w lokalu zamiennym lub pomieszczeniu zastępczym członek wnosi opłaty jedynie za używanie tego lokalu lub pomieszczenia.

§ 4. W wypadku modernizacji budynku członek spółdzielni obowiązany jest uzupełnić wkład budowlany lub mieszkaniowy.

§ 5. Spółdzielnia może tworzyć fundusz na remonty zasobów mieszkaniowych. Odpisy na ten fundusz obciążają koszty gospodarki zasobami mieszkaniowymi.

Art. 210. § 1. Po wygaśnięciu prawa do lokalu mieszkalnego członek oraz zamieszkujące w tym lokalu osoby, które prawa swoje od niego wywodzą, obowiązane są do opróżnienia lokalu. Spółdzielnia nie ma obowiązku dostarczenia lokalu zamiennego.

§ 2. Statut powinien przewidywać termin, nie krótszy niż trzy miesiące, do opróżnienia lokalu po wygaśnięciu prawa, jakie do tego lokalu przysługiwało.

Art. 211. Przepisów art. 29 § 1 nie stosuje się do wkładów mieszkaniowych i budowlanych, a gdy chodzi o wkłady mieszkaniowe, nie stosuje się także przepisów art. 27 § 3. W razie ustania członkostwa zwrot udziałów powinien być dokonany równocześnie ze zwrotem wkładu mieszkaniowego lub budowlanego (równowartości własnościowego prawa do lokalu); w takim wypadku przepisu art. 26 § 1 nie stosuje się.

Art. 212. W sprawach nie uregulowanych niniejszą ustawą prawa i obowiązki członka spółdzielni, a zwłaszcza zasady wnoszenia i ustalania wysokości wkładu mieszkaniowego i budowlanego, przyznawania prawa do lokalu mieszkalnego, rozliczeń z tytułu dodatkowego wyposazenia lokalu przez członka spółdzielni oraz uprawnień członka do zamiany lokalu, określają postanowienia statutu. W odniesieniu do lokali mieszkalnych wybudowanych z pomocą funduszy państwowych (społecznych) zasady wnoszenia i ustalania wysokości wkładów powinny odpowiadać warunkom, na których spółdzielnia skorzystała z tej pomocy.

Rozdział 2

Spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego.

Oddział 1

Przepisy ogólne.

Art. 213. § 1. W budynkach stanowiących własność spółdzielni mieszkaniowej członkom przysługuje prawo używania przydzielonych im lokali mieszkalnych o powierzchni odpowiadającej wysokości wkładu mieszkaniowego lub budowlanego i innym kryteriom określonym w statucie (spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego).

§ 2. Członek spółdzielni mieszkaniowej w zależności od rodzaju wniesionego wkładu (mieszkaniowego lub budowlanego) i zgłoszonego wniosku może uzyskać spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego:

- 1) lokatorskie albo
- 2) własnościowe.

§ 3. Spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego powstaje z chwilą przydziału lokalu. Oświadczenie spółdzielni pod nieważnością powinno być złożone w formie pisemnej.

§ 4. Przed wygaśnięciem spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego przydzielenie lokalu innemu członkowi jest nieważne.

Art. 214. Wielkość przydzielanego lokalu mieszkalnego powinna odpowiadać potrzebom członka, jego rodziny i innych osób pozostających z członkiem we wspólnym gospodarstwie domowym w chwili przydziału tego lokalu.

Art. 215. § 1. Spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego może należeć tylko do jednej osoby albo do małżonków.

§ 2. Spółdzielcze prawo do lokalu przydzielonego obojgu małżonkom lub jednemu z nich w czasie trwania małżeństwa dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych rodziny należy wspólnie do obojga małżonków bez względu na istniejące między nimi stosunki majątkowe. Jeżeli między małżonkami istnieje rozdzielnosc majątkowa, do wspólności spółdzielczego prawa do lokalu w kwestiach nie uregulowanych w przepisach niniejszego artykułu przepisy o wspólności ustawowej stosuje się odpowiednio.

§ 3. Ustanie wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa nie pociąga za sobą ustania wspólności spółdzielczego prawa do lokalu. Jednakże sąd, stosując odpowiednio przepisy o zniesieniu wspólności majątkowej, może na żądanie jednego z małżonków z ważnych powodów znieść wspólność tego prawa.

§ 4. Jeżeli stosunki majątkowe między małżonkami podlegają wspólności ustawowej, wkład mieszkaniowy lub budowlany należy przed przydziałem lokalu wspólnie do obojga małżonków, niezależnie od pochodzenia środków, z których został zgromadzony. Przepis ten nie narusza uprawnień każdego z małżonków do żądania zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z jego majątku odrębnego na majątek wspólny.

§ 5. Członkami spółdzielni mogą być oboje małżonkowie, choćby spółdzielcze prawo do lokalu przysługiwało tylko jednemu z nich.

Art. 216. § 1. Po ustaniu małżeństwa wskutek rozvodu lub unieważnienia małżeństwa małżonkowie powinni w terminie jednego roku zawiadomić spółdzielnię, któremu z nich przypadło spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, albo przedstawić dowód wszczęcia postępowania sądowego o podział tego prawa. Małżonek nie będący członkiem spółdzielni powinien złożyć deklarację członkowską w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym przypadło mu prawo do lokalu.

§ 2. Jeżeli małżonkowie nie dokonają czynności, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, spółdzielnia wyznaczy im w tym celu dodatkowy termin, nie krótszy niż trzy miesiące, uprzedzając o skutkach, jakie może spowodować jego niezachowanie. Po bezskutecznym upływie tego terminu spółdzielnia podejmie uchwałę o wygaśnięciu spółdzielczego prawa do lokalu.

Art. 217. § 1. Wynajmowanie lub oddawanie w bezpłatne używanie części lub całości przydzielonego lokalu mieszkalnego jest dopuszczalne dopiero po zamieszkanu członka w tym lokalu.

§ 2. Wynajęcie lub oddanie w bezpłatne używanie całego lokalu mieszkalnego wymaga zgody spółdzielni.

§ 3. Umowy zawarte przez członka w sprawie korzystania z lokalu mieszkalnego lub jego części wygasają najpóźniej z chwilą wygaśnięcia spółdzielczego prawa do tego lokalu.

Oddział 2

Lokatorskie prawo do lokalu.

Art. 218. § 1. Lokatorskie prawo do lokalu jest niezbywalne, nie przechodzi na spadkobierców i nie podlega egzekucji.

§ 2. Lokatorskie prawo do lokalu wygasa z chwilą ustania członkostwa. W wypadku gdy przysługuje ono małżonkom, wygaśnięcie następuje z chwilą ustania członkostwa obojga małżonków.

§ 3. Obowiązki przewidziane w art. 208 § 1 członek wykonuje przez wniesienie wkładu mieszkaniowego w wysokości odpowiadającej części kosztów budowy przypadających na jego lokal oraz przez uiszczanie opłat związanych z użytkowaniem lokalu.

§ 4. W razie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu spółdzielnia zwraca osobie uprawnionej wkład mieszkaniowy. Należność z tego tytułu powinna odpowiadać wkładowi mieszkaniowemu, który obowiązuje, jest wniesić członek spółdzielni ubiegający się o przydział nowo wybudowanego lokalu mieszkalnego tej samej wielkości i o zbliżonym wyposażeniu. Zasady jej obliczania ustala statut. Roszczenie o zwrot wkładu jest zbywalne i podlega egzekucji.

Art. 219. § 1. Na pisemne żądanie członka i po wniesieniu przez niego wkładu budowlanego na zasadach określonych w art. 226 spółdzielnia obowiązana jest, w terminie określonym w statucie, dokonać przekształcenia przysługującego mu prawa na własnościowe prawo do lokalu. Oświadczenie spółdzielni powinno być pod nieważnością złożone w formie pisemnej.

§ 2. W wypadkach określonych w statucie spółdzielnia może odmówić przekształcenia lokatorskiego prawa do lokalu na własnościowe.

§ 3. Statut może przewidywać, że w domach dla inwalidów, osób samotnych i w innych domach o specjalnym przeznaczeniu lokatorskie prawa do lokali nie podlegają przekształceniu.

Art. 220. Z chwilą śmierci jednego z małżonków lokatorskie prawo do lokalu, które przysługiwało obojgu małżonkom, przypada drugiemu małżonkowi. Małżonek ten, jeżeli nie jest członkiem spółdzielni, powinien pod rygorem wygaśnięcia prawa w terminie jednego roku od dnia śmierci członka złożyć deklarację członkowską. Przepis ten nie narusza uprawnień spadkobierców do dziedziczenia wkładu.

Art. 221. § 1. W razie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu w następstwie ustania członkostwa lub niedokonania czynności, o której mowa w art. 220, roszczenie o przyjęcie do spółdzielni i o przydział lokalu po byłym członku przysługuje zamieszkałym z nim razem: małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim.

§ 2. W razie ustania członkostwa w okresie oczekiwania na przydzielenie lokalu, osoby, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, mają roszczenie o przyjęcie do spółdzielni i przydzielenie lokalu w kolejności przysługującej byłemu członkowi. Małżonkowi roszczenie to przysługuje niezależnie od miejsca zamieszkania.

§ 3. Dla zachowania roszczeń, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, konieczne jest złożenie w terminie ustalonym w statucie deklaracji członkowskiej i pisemnego wniosku o przydział lokalu. Jeżeli zgłasza się kilku uprawnionych, rozstrzyga sąd w postępowaniu nieprocesowym. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego przez spółdzielnię terminu do wystąpienia do sądu wyboru dokonuje spółdzielnia.

Art. 222. Z chwilą zakończenia likwidacji spółdzielni lokatorskie prawo do lokalu przekształca się w stosunek najmu, chyba że nabywcą budynku jest inna spółdzielnia mieszkaniowa.

Oddział 3

Własnościowe prawo do lokalu.

Art. 223. § 1. Własnościowe prawo do lokalu jest prawem zbywalnym, przechodzi na spadkobierców i podlega egzekucji. Jest ono ograniczonym prawem rzeczowym.

§ 2. Zbycie własnościowego prawa do lokalu jest dopuszczalne po zamieszkaniu członka w przydzielonym lokalu. Skuteczność zbycia zależy od przyjęcia nabywcy w poczet członków spółdzielni.

§ 3. Zbycie własnościowego prawa do lokalu obejmuje także wkład budowlany. Dopóki prawo to nie wygaśnie, zbycie samego wkładu jest nieważne.

§ 4. Zbycie prawa do części lokalu mieszkalnego jest nieważne.

Art. 224. Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków nabywcy prawa, jeżeli odpowiada on wymaganiom statutu. To samo dotyczy spadkobiercy, który dopełnił czynności przewidzianych w art. 228, oraz licytanta.

Art. 225. Statut może przewidywać, że zbycie własnościowego prawa do lokalu przez członka, który ubiega się o przydział lokalu mieszkalnego, pozbawia go uprawnienia do uzyskania tego przydziału. Spółdzielnia, w ciągu roku od dnia wydania przydziału wbrew temu postanowieniu statutu, może uchylić się od skutków oświadczenia woli o przydziale.

Art. 226. § 1. Obowiązki przewidziane w art. 208 § 1 członek wykonuje przez wniesienie wkładu budowlanego na zasadach określonych w statucie, w wysokości odpowiadającej całości kosztów budowy przypadających na jego lokal oraz przez uiszczanie opłat związanych z użytkowaniem lokalu.

§ 2. Członek otrzymujący przydział lokalu, do którego wygasło prawo innej osoby, wnosi wkład budowlany w wysokości odpowiadającej równowartości własnościowego prawa do lokalu ustalonej w sposób przewidziany w art. 229 § 1.

§ 3. Jeżeli w wyniku ostatecznego rozliczenia kosztów budowy powstała różnica pomiędzy wysokością wstępnie ustalonego wkładu budowlanego, a kosztami

budowy lokalu, uprawnionym albo zobowiązanym z tego tytułu jest członek, któremu w chwili dokonania tego rozliczenia przysługuje własnościowe prawo do lokalu.

Art. 227. § 1. Własnościowe prawo do lokalu wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia ustania członkostwa z innych przyczyn niż śmierć członka, chyba że członek przed upływem tego terminu wskaże osobę, której zbył prawo, a osoba ta złoży deklarację członkowską. W tym wypadku prawo wygasa, gdy odmowa przyjęcia tej osoby na członka spółdzielni stanie się ostateczna, a od dnia ustania członkostwa upłynęło sześć miesięcy. Nabywca może, w ciągu trzech miesięcy od dnia doręczenia mu zawiadomienia o ostatecznej odmowie spółdzielni, wystąpić do sądu o nakazanie przyjęcia go w poczet członków spółdzielni.

§ 2. W razie wykluczenia lub wykreślenia członka termin sześciu miesięcy, o którym mowa w paragrafie poprzedzającym, biegnie od dnia, w którym decyzja o pozbawieniu członkostwa stała się ostateczna.

Art. 228. § 1. W razie śmierci członka spadkobierca powinien, w terminie jednego roku od dnia otwarcia spadku, przedstawić stwierdzenie nabycia spadku, a jeżeli postępowanie sądowe o to stwierdzenie nie zostało zakończone w tym terminie, złożyć dowód jego wszczęcia. Jeżeli spadkobierców jest kilku, powinni oni ponadto, w terminie trzech miesięcy od dnia uprawnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, wskazać spadkobiercę, któremu własnościowe prawo do lokalu przypadło w wyniku działu spadku, lub przedstawić dowód wszczęcia postępowania o dział spadku. W tym ostatnim wypadku wskazanie spadkobiercy powinno nastąpić w terminie trzech miesięcy od dnia zakończenia postępowania działowego.

§ 2. Spadkobierca nie będący członkiem spółdzielni powinien złożyć deklarację członkowską wraz ze stwierdzeniem nabycia spadku, a gdy spadkobierców jest kilku — wraz z dowodem, że przypadło mu własnościowe prawo do lokalu na mocy działu spadku.

§ 3. W razie niedopełnienia czynności przewidzianych w paragrafach poprzedzających lub odmowy przyjęcia spadkobiercy w poczet członków spółdzielni, prawo do lokalu wygasa.

§ 4. W razie śmierci jednego ze współmałżonków, którym wspólnie przysługiwało prawo do lokalu, oraz w wypadku zapisu prawa do lokalu, przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się odpowiednio.

Art. 229. § 1. W razie wygaśnięcia własnościowego prawa do lokalu po zamieszkaniu w nim przez członka, spółdzielnia obowiązana jest uiszczyć uprawnionemu równowartość tego prawa po potrąceniu należności z tytułu nie wniesionej części wkładu. Równowartość ustala się przyjmując za podstawę wkład budowlany, z uwzględnieniem:

- 1) zwyczki lub zniżki kosztów budowy,
- 2) przypadającej na dany lokal wartości zużycia budynku,
- 3) zniszczenia lokalu przekraczającego normalne zużycie,
- 4) innych okoliczności mających wpływ na obniżenie lub podwyższenie wartości użytkowej lokalu.

§ 2. W razie śmierci członka przed przydzieleniem lokalu, wkład budowlany wraz ze związanymi z nim uprawnieniami przechodzi na spadkobierców. Jeżeli nie

dokonają oni czynności przewidzianych w przepisach art. 228 § 1, i 2, które stosuje się odpowiednio, przysługuje im zwrot sum wpłaconych na wkład budowlany.

§ 3. W razie ustania członkostwa z innych przyczyn niż śmierć, przed przydzieleniem lokalu lub zamieszkaaniem przez członka w przydzielonym lokalu:

- 1) byłemu członkowi przysługuje zwrot sum wpłaconych na wkład budowlany,
- 2) małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim byłego członka przysługują uprawnienia przewidziane w przepisach art. 221 § 1, który stosuje się odpowiednio.

Art. 230. Do egzekucji z własnościowego prawa do lokalu przepisy o egzekucji z nieruchomości stosuje się odpowiednio, z tym że przysądzenie prawa na rzecz licytanta nie może nastąpić, jeżeli nie został on przyjęty na członka spółdzielni. W takim wypadku licytantowi przysługuje prawo odstąpienia od udziału w licytacji i wycofania złożonej rękojmi.

Art. 231. Z chwilą zakończenia likwidacji spółdzielni własnościowe prawo do lokalu przekształca się w prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego lub we własność domu jednorodzinnego, chyba że nabywcą budynku jest inna spółdzielnia mieszkaniowa.

Rozdział 3

Prawo do domów jednorodzinnych i lokali mieszkalnych budowanych w celu przeniesienia ich własności na rzecz członków.

Art. 232. § 1. Spółdzielnia mieszkaniowa podejmująca budowę domów jednorodzinnych w celu przeniesienia ich własności na rzecz członków może dokonywać przydziału przyszłych domów z chwilą, gdy ze względu na stan przygotowania inwestycji do realizacji możliwe jest ich oznaczenie.

§ 2. Po wybudowaniu domu jednorodzinnego spółdzielnia obowiązana jest przydzielić go członkowi lub wyrazić zgodę na zamieszkanie w nim członka, jeśli przydziału dokonano wcześniej.

§ 3. Z chwilą zamieszkania członka w przydzielonym domu prawo do tego domu staje się prawem dziedzicznym, zbywalnym i podlega egzekucji. Skuteczność przeniesienia prawa zależy od przyjęcia nabywcy w poczet członków spółdzielni.

§ 4. Do prawa do domu jednorodzinnego przepisy rozdziału 2 oddziału 1 i 3 niniejszego działu stosuje się odpowiednio z zachowaniem przepisów poniższych.

Art. 233. § 1. Jeżeli prawo do domu jednorodzinnego przeszło na kilku spadkobierców, powinni oni, w terminie jednego roku od dnia otwarcia spadku, wyznaczyć spośród siebie pełnomocnika w celu dokonywania czynności prawnych związanych z wykonywaniem tego prawa, włącznie z zawarciem w ich imieniu umowy o przeniesienie własności domu. W razie bezskutecznego upływu tego terminu, na wniosek spadkobierców lub spółdzielni, sąd w postępowaniu nieprocesowym wyznaczy przedstawiciela. Pełnomocnik (przedstawiciel) uprawniony jest do udziału w walnym zgromadzeniu.

§ 2. W razie śmierci jednego z małżonków, którym prawo do domu jednorodzinnego przysługiwało wspólnie, przepisy paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio.

Art. 234. § 1. Statut może przewidzieć podjęcie przez spółdzielnię uchwały o wygaśnięciu prawa do domu jednorodzinnego, jeżeli członek lub jego spadkobierca z przyczyn leżących po jego stronie nie dokonał czynności prawnych lub faktycznych, bez których dalsza realizacja programu inwestycyjnego lub przeniesienie na własność członków domów wzniesionych w ramach wspólnie realizowanego zadania inwestycyjnego byłyby poważnie utrudnione. Statut powinien określać bliżej wypadki, w których podjęcie takiej uchwały jest dopuszczalne. W razie wygaśnięcia prawa z przyczyn przez członka niezawinionych, spółdzielnia powinna zaproponować mu przydział lokalu mieszkalnego (własnościowe prawo do lokalu), jeżeli w danej miejscowości wznosi budynki wielomieszkaniowe, przy uwzględnieniu zasad określonych w art. 205.

§ 2. Statut może przewidywać ograniczenie terminu wymienionego w art. 227 § 1, nie więcej jednak niż do trzech miesięcy.

§ 3. W razie niemożności znalezienia kandydata na miejsce członka, którego prawo do domu jednorodzinnego wygasło z przyczyn zachodzących po jego stronie przed zamieszkaniem w spółdzielczym domu, należność z tytułu zwrotu sum wniesionych na wkład budowlany może być pomniejszona o rzeczywiście poniesione koszty na przygotowanie budowy domu przeznaczonego dla niego.

Art. 235. § 1. Po przeprowadzeniu rozliczenia kosztów budowy i ostatecznym ustaleniu wkładów budowlanych, wniesieniu przez członków tych wkładów bądź też ich części i przejęciu zobowiązań spółdzielni pokrywających resztę należności z tytułu wkładów spółdzielnia przenosi na członków własność przydzielonych domów wraz z prawami do działek.

§ 2. Przeniesienie własności domu może nastąpić także na rzecz spadkobierców członka lub małżonków, jeżeli prawo do domu przysługuje im obojgu.

§ 3. Członkowie, poza wkładem budowlanym, obowiązani są pokryć koszty przeniesienia własności domu, a także udział w kosztach likwidacji spółdzielni, gdy przeniesienie własności następuje w ramach postępowania likwidacyjnego.

§ 4. Po przeniesieniu własności domów wspólne urządzenia wodne, kanalizacyjne, ogrzewcze oraz inne urządzenia podobne stają się współwłasnością właścicieli domów. Do tej współwłasności przepisy art. 136 § 2 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

Art. 236. Statut może przewidywać prowadzenie administracji domów przez spółdzielnię po przeniesieniu ich własności na członków.

Art. 237. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się także w wypadku, gdy spółdzielnia mieszkaniowa buduje małe domy mieszkalne w celu ustanowienia na rzecz członków odrębnej własności lokali w tych domach.

Rozdział 4

Lokale użytkowe i garaże.

Art. 238. § 1. Spółdzielnia mieszkaniowa może lokale użytkowe przydzielać członkom (osobom fizycznym i prawnym) lub wynajmować innym osobom, jeśli człon-

kwie lub osoby te posiadają uprawnienia do prowadzenia działalności zgodnej z przeznaczeniem tych lokali. Z chwilą przydziału powstaje spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, do którego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące własnościowego prawa do lokalu, z zachowaniem przepisów poniższych. W odniesieniu do członków przyjętych do spółdzielni w związku z ubieganiem się o lokal użytkowy przepisów art. 205 nie stosuje się.

§ 2. Nabywcą spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego może być wyłącznie osoba odpowiadająca wymaganiom określonym w paragrafie poprzedzającym.

§ 3. Członek, któremu przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, może ten lokal w całości lub części wynająć albo oddać w bezpłatne używanie tylko za zgodą spółdzielni.

§ 4. Spółdzielnia może podjąć uchwałę o wygaśnięciu prawa do lokalu użytkowego, jeżeli członek:

- 1) nie ma uprawnień do wykonywania działalności, do jakiej lokal jest przeznaczony, lub nie wykaże się takimi uprawnieniami w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym zostanie do tego wezwany przez spółdzielnię,
- 2) nie wykonuje w lokalu działalności zgodnej z jego przeznaczeniem i w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym zostanie do tego wezwany przez spółdzielnię, działalności tej nie podejmie, chyba że zaprzestanie działalności nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych,
- 3) wynajmuje lub oddaje w bezpłatne używanie przydzielony lokal bez zgody spółdzielni.

Art. 239. § 1. Zasady korzystania przez członków spółdzielni z garaży, finansowania ich budowy oraz rozliczeń z tego tytułu określają postanowienia statutu.

§ 2. Przy zwrocie członkowi po opróżnieniu garażu świadczeń pieniężnych, jakie wniósł na pokrycie kosztów jego budowy, przepisy art. 229 § 1 stosuje się odpowiednio.

CZĘŚĆ II

Związki spółdzielcze i Naczelna Rada Spółdzielcza.

TYTUŁ I

Związki spółdzielcze.

Art. 240. § 1. Związek spółdzielczy jest samorządną organizacją spółdzielczą. Jego utworzenie następuje z inicjatywy organizacji spółdzielczych (spółdzielni i ich związków) wyrażonej w uchwałach walnych zgromadzeń (zjazdów delegatów) tych organizacji.

§ 2. Celem związku spółdzielczego jest zapewnienie zrzeszonym w nim organizacjom spółdzielczym pomocy w ich działalności statutowej. Związki wspierają w szczególności działalność spółdzielni młodzieżowych i współdziałają w tym zakresie z organizacjami młodzieżowymi.

§ 3. Związek spółdzielczy nie będący centralnym związkiem zrzesza się we właściwym dla niego centralnym związku spółdzielczym. Przepisy art. 4 § 1 i 3 stosuje się odpowiednio. Ponadto związek może zrzeszać się w inne związki spółdzielcze.

Art. 241. § 1. Dla realizacji celu określonego w art. 240 § 2 właściwy centralny związek:

- 1) przeprowadza lustracje działalności zrzeszonych organizacji spółdzielczych i udziela im instruktażu,
- 2) inicjuje i wspiera współpracę między organizacjami spółdzielczymi będącymi jego członkami, jak i między tymi organizacjami a organizacjami spółdzielczymi zrzeszonymi w innych związkach.
- 3) reprezentuje interesy zrzeszonych w nim organizacji spółdzielczych wobec organów władzy i administracji państwowej, przedstawia im postulaty i wnioski zrzeszonych organizacji oraz informuje te organizacje o podjętych w tych sprawach decyzjach,
- 4) opracowuje i opiniuje projekty aktów prawnych odnoszących się do zrzeszonych organizacji spółdzielczych,
- 5) inicjuje, doskonali i propaguje spółdzielcze formy i metody gospodarowania oraz działalności społeczno-wychowawczej,
- 6) wspiera organizacyjnie i materialnie nowo powstające spółdzielnie,
- 7) inicjuje i udziela pomocy zrzeszonym w nim organizacjom spółdzielczym w zakresie ich współpracy z zagranicą.

§ 2. Ponadto centralny związek wykonuje inne zadania wynikające z przepisów ustawowych.

Art. 242. Naczelna Rada, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, może nadać organizacjom społecznym i gospodarczym, na ich wniosek, wynikające z niniejszej ustawy uprawnienia centralnych związków w stosunku do spółdzielni będących ich członkami. W stosunku do takich organizacji Naczelna Rada posiada w zakresie spraw spółdzielni takie same prawa i obowiązki, jakie jej przysługują w stosunku do centralnych związków.

Art. 243. Związek może prowadzić ośrodki szkoleniowe, szkoły zawodowe oraz urządzenia socjalne i kulturalno-oświatowe w celu zaspokajania potrzeb członków i pracowników zrzeszonych w nim organizacji spółdzielczych, a także potrzeb swoich pracowników.

Art. 244. Statut związku może przewidywać prowadzenie działalności gospodarczej w celu ułatwienia zrzeszonym w nim organizacjom spółdzielczym wykonywania ich zadań. W zakresie tej działalności stosuje się do związku odpowiednie przepisy dotyczące spółdzielni.

Art. 245. § 1. W statucie związku należy określić, jakie organizacje spółdzielcze mogą zrzeszać się w związku, teren jego działania, nazwę i siedzibę związku, jego zadania i dane wymienione w art. 5 § 1 pkt 6 i 7, zasady ustalania składek, a statut związku prowadzącego działalność gospodarczą — także przedmiot tej działalności i dane wymienione w art. 5 § 1 pkt 5. Statut powinien też określać zasady dotyczące zwoływania zjazdu delegatów, wyboru delegatów na ten zjazd, a także wybierania i odwoływania członków innych organów związku.

§ 2. Statut może ponadto zawierać inne postanowienia.

Art. 246. Związek nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania go do rejestru, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów art. 6 § 3—5 i art. 7—9.

Art. 247. § 1. Organami związku są:

- 1) zjazd delegatów,
- 2) rada,
- 3) zarząd.

§ 2. Statut może przewidywać powołanie innych organów poza wymienionymi w paragrafie poprzedzającym.

Art. 248. Zjazd delegatów składa się z przedstawicieli organizacji spółdzielczych zrzeszonych w związku. Zasady ustalania liczby delegatów reprezentujących poszczególne organizacje należące do związku ustala jego statut.

Art. 249. Zjazd delegatów jest najwyższym organem związku.

Art. 250. § 1. Do wyłącznej właściwości zjazdu delegatów należy:

- 1) rozpatrywanie sprawozdań z działalności związku i podejmowanie uchwał co do wniosków rady, zarządu oraz członków związku w tych sprawach,
- 2) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się i podziału związku oraz jego likwidacji,
- 3) uchwalanie zmian statutu,
- 4) ustalanie wysokości składek organizacji spółdzielczych na wykonywanie zadań związku.

§ 2. Do wyłącznej właściwości zjazdu delegatów centralnego związku należy ponadto ustalanie wysokości wpłat dokonywanych przez spółdzielnie na fundusz rozwoju oraz uchwalanie regulaminu tego funduszu, określającego jego cele i zasady gospodarowania nim.

§ 3. Statut może zastrzec do wyłącznej właściwości zjazdu delegatów podejmowanie uchwał również w innych sprawach.

§ 4. Statut może przekazać radzie wykonywanie w okresach między zjazdami uprawnień wymienionych w § 1 pkt 4.

Art. 251. Zjazd zwołuje zarząd związku, przynajmniej raz na cztery lata, w terminie przez statut oznaczonym. Ponadto zjazd może być zwołany przez zarząd w każdym czasie z ważnych powodów. Zjazd powinien być zwołany przez zarząd na żądanie rady lub $\frac{1}{10}$ ogółu członków związku bądź na żądanie Naczelnej Rady albo właściwego centralnego związku.

Art. 252. § 1. Do zakresu działania rady związku należy:

- 1) uchwalanie planów działalności i zatwierdzanie sprawozdania rocznego oraz bilansu,
- 2) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia lub zbycia nieruchomości i zakładu oraz obciążenia nieruchomości,
- 3) dokonywanie podziału nadwyżki bilansowej oraz określanie sposobu pokrycia strat,
- 4) wykluczanie (wykreślanie) członków związku.

§ 2. Do zakresu działania rady związku przepisy art. 46 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Wyboru i odwołania członków rady dokonuje zjazd delegatów, jeżeli statut nie przewiduje innego sposobu ustalania składu rady. Statut związku może przewidzieć wybór przez radę jej prezydium. Do zakresu działania prezydium przepis art. 46 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 253. Zarząd jest wybierany i odwoływany przez radę związku, jeżeli statut nie zastrzega tego uprawnień dla zjazdu delegatów.

Art. 254. Do rady i zarządu związku mogą być wybrani członkowie zrzeszonych w nim organizacji spółdzielczych, jak również inni działacze spółdzielczy.

Art. 255. § 1. Uchwały zjazdu delegatów i rady związku w sprawach organizacyjnych i majątkowych związku oraz w sprawach wykluczenia i wykreślenia członka związku obowiązują organizacje spółdzielcze zrzeszone w tym związku.

§ 2. Uchwały, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, powinny być podane do wiadomości organizacji spółdzielczym w sposób i w terminie wskazanych w statucie.

Art. 256. § 1. Organizacja spółdzielcza, której dotyczy uchwała zjazdu delegatów lub rady związku podjęta w sprawach wymienionych w artykule poprzedzającym, może zaskarżyć tę uchwałę do sądu, w terminie sześciu tygodni od dnia powiadomienia jej o tej uchwale.

§ 2. Podstawą zaskarżenia może być naruszenie przez uchwałę przepisów prawa lub statutu.

§ 3. Zaskarżenie uchwały nie wstrzymuje jej wykonania. Jednakże sąd może zabezpieczyć wniosek przez zawieszenie wykonania uchwały.

§ 4. Orzeczenie sądu ma moc prawną względem wszystkich członków związku.

Art. 257. § 1. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym tytule przepisy części I tytułu I, z wyjątkiem art. 24 § 4, art. 32—34, a w odniesieniu do centralnych związków także art. 91—95 oraz art. 103—107, stosuje się odpowiednio. Ponadto do związków nie prowadzących działalności gospodarczej nie stosuje się przepisów ustawy dotyczących udziałów i wkładów.

§ 2. Przewidziane w art. 6 § 3 i 4, art. 66 § 2 oraz art. 110 § 1 uprawnienia centralnych związków przysługują, w stosunku do tych związków, Naczelnej Radzie.

TYTUŁ II

Naczelna Rada Spółdzielcza.

Art. 258. § 1. Naczelna Rada jest naczelną organizacją ruchu spółdzielczego. Jej zadaniem jest czuwanie nad wszechstronnym i prawidłowym rozwojem ruchu spółdzielczego w Polsce oraz reprezentowanie go w kraju i za granicą.

§ 2. Naczelna Rada posiada osobowość prawną.

Art. 259. Naczelna Rada w szczególności:

- 1) prowadzi działalność zmierzającą do zapewnienia przestrzegania przez organizacje spółdzielcze praworządności i zasad demokracji spółdzielczej,
- 2) określa ogólne kierunki działalności społeczno-wychowawczej organizacji spółdzielczych,
- 3) inicjuje współpracę i wzajemną pomoc między organizacjami spółdzielczymi w kraju i za granicą oraz organizuje wymianę doświadczeń między nimi,
- 4) inicjuje i organizuje działalność organizacji spółdzielczych na rzecz kobiet i młodzieży zrzeszonej i zatrudnionej w tych organizacjach,
- 5) inicjuje i nadzoruje działalność spółdzielni uczniowskich,

- 6) inicjuje, opracowuje i opiniuje projekty aktów prawnych dotyczących całego ruchu spółdzielczego lub spraw mających dla niego istotne znaczenie,
- 7) bada i ocenia formy, kierunki i wyniki działalności ruchu spółdzielczego oraz przedstawia odpowiednie wnioski i informacje naczelnym organom władzy oraz naczelnym i centralnym organom administracji państwowej, a także centralnym związkom spółdzielczym,
- 8) inicjuje i organizuje badania naukowe, prowadzi działalność wydawniczą w zakresie potrzeb ruchu spółdzielczego i zagadnień pracowniczych w spółdzielczości oraz współpracuje w tym zakresie z instytucjami naukowymi,
- 9) rozpatruje kierowane do niej skargi i wnioski dotyczące działalności centralnych związków,
- 10) wykonuje funkcje centralnych związków w stosunku do spółdzielni, dla których ze względu na ich przedmiot działalności nie ma właściwego centralnego związku,
- 11) wykonuje inne zadania przewidziane w niniejszej ustawie, innych ustawach i w statucie.

Art. 260. Organami Naczelnej Rady są:

- 1) Ogólne Zebranie,
- 2) Prezydium,
- 3) Komisja Rewizyjna.

Art. 261. § 1. Ogólne Zebranie jest najwyższym organem Naczelnej Rady. Może ono podejmować uchwały we wszystkich sprawach wymienionych w art. 259.

§ 2. Do wyłącznej właściwości Ogólnego Zebrania należy:

- 1) uchwalanie statutu Naczelnej Rady i jego zmian,
- 2) uchwalanie programów działalności Naczelnej Rady,
- 3) wybór i odwoływanie członków Prezydium oraz członków Komisji Rewizyjnej,
- 4) rozpatrywanie i zatwierdzanie planów finansowych i sprawozdań rocznych Naczelnej Rady,
- 5) ustalanie wysokości i terminów płatności składek organizacji spółdzielczych na rzecz Naczelnej Rady,
- 6) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia, zbycia lub obciążenia nieruchomości.

Art. 262. § 1. Ogólne zebranie składa się z:

- 1) przedstawicieli centralnych związków wybieranych przez zjazdy delegatów lub rady centralnych związków w sposób określony w statucie,
- 2) delegatów organizacji społecznych i naukowych określonych w statucie Naczelnej Rady.

§ 2. Liczbę przedstawicieli oraz liczbę delegatów i ich kadencję określa statut Naczelnej Rady.

§ 3. W skład Ogólnego Zebrania mogą wchodzić także działacze spółdzielczy wybierani przez Ogólne Zebranie w liczbie nie przekraczającej $\frac{1}{20}$ liczby przedstawicieli i delegatów.

Art. 263. § 1. Prezydium kieruje działalnością Naczelnej Rady i reprezentuje ją na zewnątrz.

§ 2. Prezydium może podejmować uchwały we wszystkich sprawach należących do właściwości Naczelnej Rady, nie zastrzeżonych do wyłącznej właściwości Ogólnego Zebrania.

Art. 264. Komisja Rewizyjna kontroluje działalność i gospodarkę finansową Naczelnej Rady.

Art. 265. § 1. Prezydium i Komisja Rewizyjna składają się z członków Ogólnego Zebrania wybranych w głosowaniu tajnym z nieograniczonej liczby kandydatów.

§ 2. Liczbę członków Prezydium i Komisji Rewizyjnej, szczegółowe zasady ich wyboru i odwoływania oraz okres kadencji określa statut Naczelnej Rady.

Art. 266. Wydatki Naczelnej Rady pokrywane są ze składek centralnych związków spółdzielczych i spółdzielni, w stosunku do których Naczelna Rada wykonuje funkcje centralnego związku.

Art. 267. Szczegółowe zasady i tryb działania Naczelnej Rady określa statut. Statut i jego zmiany stają się skuteczne po stwierdzeniu przez Sąd Wojewódzki w Warszawie, w postępowaniu nieprocesowym, ich zgodności z prawem.

CZĘŚĆ III

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe.

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących.

Art. 268. W Kodeksie cywilnym wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 244:
 - a) w § 1 wyrazy: „spółdzielcze prawo do lokalu w spółdzielniach budowlano-mieszkaniowych” zastępuje się wyrazami: „własnościowe prawo do lokalu w spółdzielniach mieszkaniowych”,
 - b) w § 2 wyrazy: „Spółdzielcze prawo do lokalu” zastępuje się wyrazami: „Własnościowe prawo do lokalu”,
- 2) art. 280—282 skreśla się.

Art. 269. W Kodeksie postępowania cywilnego wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 833 w § 3 wyrazy: „do wierzytelności członków spółdzielni pracy, jakie im przypadają z tytułu udziałów w dochodach spółdzielni po rocznym obrachunku oraz” skreśla się,
- 2) w art. 890:
 - a) w § 2 w zdaniu pierwszym po wyrazach: „wynagrodzenie za pracę” dodaje się wyrazy: „w tym także dla członków i ich domowników w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych, rolniczych spółdzielniach specjalistycznych oraz spółdzielniach osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne, zrzeszonych w Centralnym Związku Kolek i Organizacji Rolniczych”,
 - b) § 3 skreśla się.

Art. 270. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. Nr 24, poz. 151 i z 1975 r. Nr 16, poz. 91) w art. 9 w § 3 wyrazy: „do wierzytelności członków spółdzielni, jakie im przypadają z tytułu udziału w dochodach spółdzielni po rocznym obrachunku oraz” skreśla się.

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 271. Postępowanie wewnątrzspółdzielcze, postępowanie przed związkami spółdzielczymi oraz przed orga-

nami powołanymi do rozpoznawania sporów, wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, toczy się według przepisów dotychczasowych.

Art. 272. Do roszczeń powstałych między członkiem a spółdzielnią przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Jednakże do odpowiedzialności członków zarządu i rady wobec spółdzielni w sprawach nie zakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

Art. 273. W okresie trzech lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy do podjęcia uchwały, o której mowa w art. 108 § 1, wystarcza zwykła większość głosów.

Art. 274. § 1. Nieruchomości rolne stanowiące własność Państwa, użytkowane w dniu wejścia w życie ustawy przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne, rolnicze spółdzielnie specjalistyczne oraz spółdzielnie osób fizycznych, prowadzące gospodarstwa rolne zrzeszone w Centralnym Związku Kółek i Organizacji Rolniczych, przechodzą odpłatnie na własność tych spółdzielni, na ich wniosek, złożony nie później niż w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy.

§ 2. Przejście tych nieruchomości na własność spółdzielni następuje na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego, sporządzonej w oparciu o decyzję terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego.

§ 3. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii właściwej komisji sejmowej, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady odpłatności oraz zakres zwolnień od opłat notarialnych.

§ 4. W stosunku do nieruchomości nabytych przez spółdzielnię na zasadach i w trybie określonych w paragrafach poprzedzających Państwu służy prawo pierwokupu.

Art. 275. Spółdzielnie pracy mogą dokonywać odpisu na fundusz socjalno-bytowy w ciężar kosztów swojej działalności, w stosunku procentowym do wypłacanych wynagrodzeń za pracę, stosowanym w tych spółdzielniach w dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 276. § 1. Przysługujące członkom spółdzielni budownictwa mieszkaniowego w dniu wejścia w życie ustawy spółdzielcze prawa do lokali użytkowych stają się spółdzielczymi prawami do lokali użytkowych w rozumieniu art. 238 § 1. Członkowie, którzy wnieśli wkłady według zasad, jakie obowiązywały w spółdzielniach mieszkaniowych (lokatorskich), obowiązani są wkłady te uzupełnić stosownie do przepisów o przekształceniu lokatorskiego prawa do lokalu na własnościowe.

§ 2. W razie wygaśnięcia spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego, zajętego przez najemcę, spółdzielnia może zażądać od tego najemcy dokonania w pięciu ratach rocznych wpłaty odpowiadającej równowartości prawa do lokalu. Wpłata tej równowartości przez spółdzielnię na rzecz byłego członka lub jego następców prawnych następuje w takich samych ratach. Na wniosek najemcy, który dokonał wpłaty, spółdzielnia obowiązana jest przyjąć go w poczet członków i przydzielić mu lokal użytkowy.

Art. 277. § 1. Przepisów art. 206 nie stosuje się, jeżeli członkowi przysługują prawa do dwóch lokali spółdzielczych, z których jeden zajęty jest przez najemcę na podstawie przepisów prawa lokalowego o szczególnym trybie najmu lokali i budynków.

§ 2. Jeżeli członkowi przysługują prawa do dwóch lub więcej lokali mieszkalnych powstałych w wyniku przebudowy dokonanej w czasie odbudowy budynku zniszczonego wskutek działań wojennych, a ponowne ich połączenie wskutek przeszkód techniczno-budowlanych nie jest możliwe, może on zachować prawo tylko do jednego z nich, natomiast za utracone prawa przysługuje mu zwrot ich równowartości.

Art. 278. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w art. 13 i art. 129 niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 279. § 1. Organizacje spółdzielcze istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy dokonają zmian swoich statutów stosownie do wymagań ustawy i w trybie przez nią przewidzianym. Zgłoszenia do rejestru tych zmian spółdzielnie dokonają najpóźniej do dnia 1 lipca 1983 r., a związki spółdzielcze najpóźniej do dnia 1 lipca 1984 r.

§ 2. Do czasu zarejestrowania nowych statutów po stanowienia dotychczasowych statutów pozostają w mocy. Jednakże w razie sprzeczności między nimi a przepisami niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy.

§ 3. Naczelna Rada Spółdzielcza wystąpi do Sądu Wojewódzkiego w Warszawie o stwierdzenie zgodności jej statutu z prawem do dnia 1 lipca 1983 r.

Art. 280. Traci moc ustawa z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. Nr 12, poz. 61 i z 1974 r. Nr 47, poz. 281).

Art. 281. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *E. Duda*